

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

The Study of Land Use Change in Maejo Municipality

Sansai District, Chiangmai Province

โดย

นคเรศ รังควัต และ พนิดพิมพ์ ลิทธิศักดิ์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

2555

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย
จังหวัดเชียงใหม่

The Study of Land Use Change in Maejo Municipality Sansai District,
Chiang Mai Province

ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ประจำปี 2554

จำนวน 180,000 บาท

หัวหน้าโครงการ นายนคร รัต

ผู้ร่วมโครงการ นางสาวพนิตพิมพ์ สิทธิศักดิ์

งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

20 / ตุลาคม / 2555

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ (The Study of Land Use Change in Maejo Municipality Sansai District, Chiangmai Province) สำเร็จลุล่วงลงได้ โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประจำปีงบประมาณ 2555 ผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานเทศบาลเมืองแม่โจ้และสำนักสถิติจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้อนุเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา ตลอดจนขอขอบคุณภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ได้อนุเคราะห์สถานที่ในการดำเนินการวิจัยให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์

นครศ รังควัต

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
บทคัดย่อ	1
Abstract	2
บทที่ 1 บทนำ	3
ความสำคัญของปัญหา	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
แนวคิดและทฤษฎี	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
กรอบแนวความคิดของการวิจัย	23
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	24
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	24
การวิเคราะห์ข้อมูล	24
บทที่ 4 ผลการวิจัย	27
แผนพัฒนาภาครัฐที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อเนื่องต่อการเปลี่ยนแปลง	
การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้	27
การวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้แนวโน้มการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้	32
การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน	
ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้	43
บทที่ 5 สรุปผล และข้อเสนอแนะ	60
สรุปผลการวิจัย	60
ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม	63

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ประชากรและอัตราการขยายตัวของประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้	35
4.2 ประชากรและอัตราการขยายตัวของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่	36
4.3 ปริมาณขยะเทศบาลเมืองแม่โจ้ 2544-2554	38
4.4 ปริมาณขยะจังหวัดเชียงใหม่ 2546-2552	38
4.5 สถิตินักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปี 2551-2555	40
4.6 สถิติการขออนุญาตก่อสร้างในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้	42
4.7 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร	44
4.8 การถือครองที่ดินของเกษตรกรเพื่อเพาะปลูกปี 2544	46
4.9 แหล่งน้ำใช้ในการเกษตรและการขายที่ดินของเกษตรกร	48
4.10 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้น้ำในการผลิต	49
4.11 ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพดิน	50
4.12 ปัญหาเกี่ยวกับแรงงานในการผลิต	51
4.13 ข้อมูลพื้นฐานประชากรที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้	53
4.14 ประเภทธุรกิจและการให้บริการของผู้ที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้	54
4.15 สิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น	55

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้	1
2.1 แผนที่แสดงการใช้ที่ดินจังหวัดเชียงใหม่	18
4.1 สถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่	28
4.2 เส้นทางสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิตเฉพาะทาง	31
4.3 การประมาณค่าประชากรเทศบาลเมืองแม่โจ้	34
4.4 การเปรียบเทียบอัตราการขยายตัวของประชากรเทศบาลเมืองแม่โจ้ และจังหวัดเชียงใหม่	34
4.5 ประมาณการณ์การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะ ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้	39
4.6 สถิตินักศึกษาปริญญาตรีรวมทุกคณะในปี 2555	40
4.7 พื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินการเกษตรไปเป็นพื้นที่อยู่อาศัยหรือธุรกิจ	43

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

The Study of Land Use Change in Maejo Municipality Sansai District, Chiang Mai Province

นคเรศ รังควัต¹ และ พนิตพิมพ์ ลิทธิศักดิ์²

Nakarate Rungkawat¹ and Panitpim Sittisak²

¹ ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ.เชียงใหม่ 50290

² ศูนย์วิจัยระบบทรัพยากรเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ 50200

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ วัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึงนโยบายการพัฒนาภาครัฐที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ปัจจัยที่มีผลต่อการเคลื่อนย้ายคนและธุรกิจ รวมทั้งการปรับตัวของเกษตรกรและชุมชนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้วิธีการทบทวนนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้แนวโน้มการใช้ที่ดิน และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ผลการศึกษา พบว่า นโยบายที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน คือนโยบายของจังหวัดที่จะเป็นศูนย์การศึกษา ศูนย์การท่องเที่ยว และประการการค้าสู่การลงทุนสู่สากล ส่งผลให้ผู้คนมาเยือนเชียงใหม่ปีละกว่า 5 ล้านคน และหลายรายซื้อบ้านหลังที่ 2 ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งบางรายเลือกซื้อบ้านในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ รองลงมาคือนโยบายของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเปิดรับนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นทุกปี จากปี 2551 มีนักศึกษารวมทุกชั้นปีมีทั้งสิ้น 16,334 คน เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 19,601 คนในปี 2555 ซึ่งการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาจากการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามของผู้มีส่วนได้เสีย พบว่า เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวบ่งชี้แนวโน้มการใช้ที่ดินการเกษตร ที่ลดลงและเปลี่ยนแปลงไปเป็นที่พักอาศัยเพิ่มขึ้น ได้แก่ อพาร์ทเมนต์ ห้องแถว และหอพัก เป็นต้น รวมทั้งธุรกิจต่อเนื่องอื่นๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านถ่ายเอกสาร เป็นต้น นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้แนวโน้มการใช้ที่ดิน ด้วยการพยากรณ์ปริมาณขยะและประชากรตามทะเบียนราษฎร โดยใช้ข้อมูลปี 2545-2554 เป็นตัวพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในปี 2555-2570 ผลการศึกษา พบว่า ในปี 2555 จะมีขยะ 6,937.31 ตันต่อปี และเพิ่มขึ้นเป็น 31,250.28 ตันต่อปีในปี 2570 ในขณะที่ช่วงปีเดียวกันนี้ประชากรในทะเบียนราษฎรจะมีจำนวน 17,998 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 23,176 คน ตามลำดับ

คำสำคัญ: นโยบาย, การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน, เทศบาลเมืองแม่โจ้

Abstract

The study of land use change in Maejo Municipality was objective to government policy development effects on land use change, factors affected in people and business movement, farmers and communities' have been adaptability vary with socio-economic change. The methodology used policy literature reviews, an indicator were analyzed of land use change and stakeholders interview. It was found that provide policy have affected on land use changes that are study centers, tourist centers and gateway investment. As a result, more than 5 million of tourist visiting in Chiang Mai and someone bought second house especially in Maejo Municipality. Second, Maejo University policy has accepted student's increase every year from 16,334 students in 2008 expand to 19,601 students in 2012. The increase of student is a factor in agricultural land use change. The increase of student is a factor in agricultural land use change into apartment, row house, dormitories and other business such as restaurants, photocopying. The collected data were analyzed by forecasting waste and population registrater with data base use years 2002-2011 for forecasting of change occurring on years 2012-2027 and the result found that on 2012 will have waste 6,937.31 tons per year and increasing to 31,250.28 tons per year on 2027. While, on that period the population registrater will have 17,998 people and rising to 23,176 people respectively.

Keywords Policy, Land Use Change, Maejo Municipality

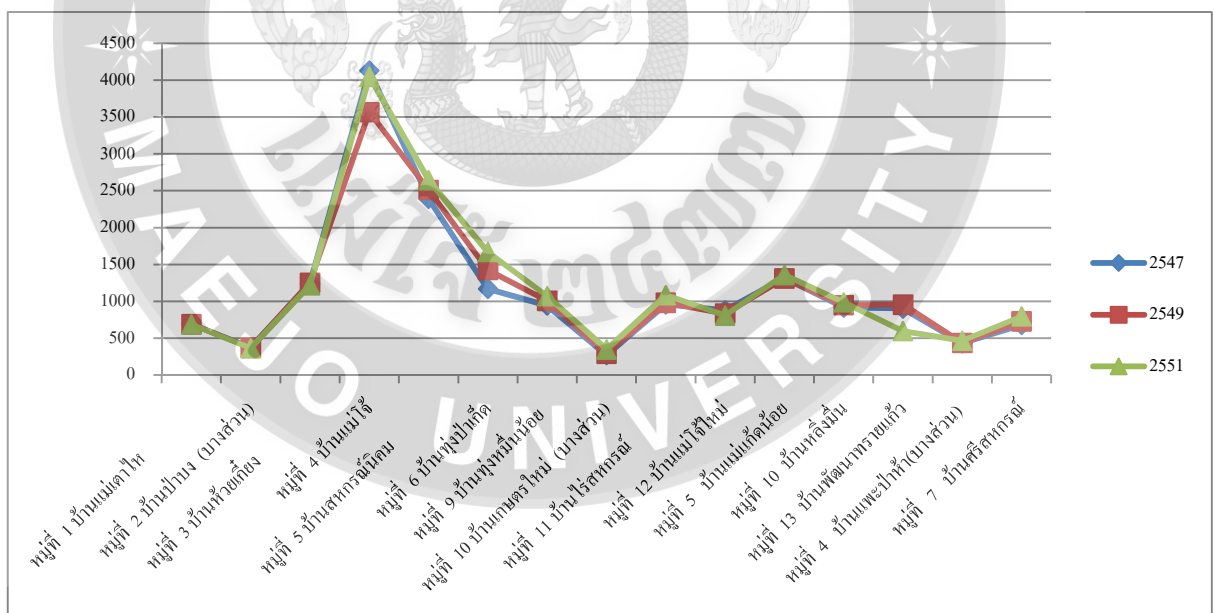
บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

เทศบาลตำบลแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับการยกฐานะจากสุขาภิบาล เทศบาลตำบลแม่โจ้เป็นเทศบาลตำบลแม่โจ้เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ตามพระราชบัญญัติ เปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 มีฐานะเป็นนิติบุคคล ปัจจุบันสำนักงาน ตั้งอยู่เลขที่ 15 หมู่ที่ 12 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยเทศบาลตำบลแม่โจ้ มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 19.46 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,155 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล คือตำบลหนองหาร ตำบลป่าไผ่ และตำบลหนองจ่อม และประกอบด้วย 15 หมู่บ้าน มีประชากร อาศัยอยู่ทั้งสิ้น 17,361 คน (ภาพที่ 1.1)

ภาพที่ 1.1 ประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

- ที่มา:
- * งานทะเบียนราษฎร์ เทศบาลตำบลแม่โจ้ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2547
 - ** งานทะเบียนราษฎร์ เทศบาลตำบลแม่โจ้ ณ วันที่ 30 เมษายน 2549
 - *** งานทะเบียนราษฎร์ เทศบาลตำบลแม่โจ้ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2551

โครงสร้างทางเศรษฐกิจและการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลตำบลแม่โจ้ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น การทำนา ทำสวนผักและสวนผลไม้ รายได้เฉลี่ยของประชากร 35,000 บาทต่อคนต่อปี ลักษณะการใช้ที่ดินแบ่งเป็นที่อยู่อาศัย 1,059 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 2,147 ไร่ พื้นที่พาณิชยกรรม 30 ไร่ ไม่มีพื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่ตั้งหน่วยงานของรัฐ 20 ไร่ พื้นที่ตั้งสถานศึกษา 90 ไร่

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแม่โจ้ และเป็นมหาวิทยาลัยขยายเปิดรับนักศึกษาเพิ่มขึ้นจำนวนมาก จากเดิมให้บริการด้านการเรียนการสอนเพียง 4 คณะ ได้แก่ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร ต่อมาปลายปี 2549 มีคณะใหม่แยกตัวออกมาจากคณะเดิมอีกจำนวน 6 คณะ ได้แก่ คณะพัฒนาการท่องเที่ยว คณะเศรษฐศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และออกแบบสิ่งแวดล้อม และวิทยาลัยบริหารศาสตร์ และปลายปี 2550 มีการแยกตัวของคณะใหม่อีก 2 คณะ ได้แก่ คณะสารสนเทศและการสื่อสาร และคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งสำนัก สำนักงานและศูนย์ต่างๆ อีกจำนวนมาก เพื่อรองรับนักศึกษาและการขยายการบริการให้มากขึ้น (www.mju.ac.th)

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ในระยะที่เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาจำนวนมากตามการขยายตัวของคณะต่างๆ ที่แยกตัวออกไปบริหาร ซึ่งแต่ละคณะก็มีการเปิดรับนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี จึงทำให้คนเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลแม่โจ้เพิ่มขึ้นทั้งอาศัยแบบชั่วคราว (มาเพื่อการศึกษาและค้าขาย รวมถึงแรงงานต่างด้าว) และทำธุรกิจอยู่อย่างถาวร จากภาพที่ 1.1 ประชากรที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในพื้นที่บ้านแม่โจ้ บ้านสหกรณ์นิคม และบ้านทุ่งป่าเก็ด นอกจากนี้ผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยแบบชั่วคราว (ประชากรแฝง) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีปัญหาต่างๆ ตามมาดังนี้

- ปัญหาขยะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2544 ปริมาณขยะ 12 ตันต่อวัน เพิ่มขึ้นเป็น 18.2 ตันต่อวันในปี 2547 และเพิ่มขึ้นเป็น 30 ตันต่อวัน ในปี 2552
- การเพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการบ้านเช่า /หอพัก/โรงแรม ในปี 2550 มีผู้ประกอบการทั้งสิ้น จำนวน 233 ราย และเพิ่มขึ้นเป็น 249 รายในปี 2551 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.02 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน (กองคลัง สำนักปลัดเทศบาลตำบลแม่โจ้, 2551)
- บริการอื่นๆ ในปี 2550 มีผู้ประกอบการทั้งสิ้น จำนวน 1,627 ราย และเพิ่มขึ้นเป็น 2,067 รายในปี 2551 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 27.04 เมื่อเทียบกับปีก่อน (กองคลัง สำนักปลัดเทศบาลตำบลแม่โจ้, 2551)

- คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ในปี 2549 ทั้งหมดจำนวน 78 ครั้ง โดยเป็นคดีลักทรัพย์มากที่สุดจำนวน 52 ครั้งและรองลงมาเป็นฉ้อโกงทรัพย์จำนวน 13 ครั้ง และโจรกรรมรถจักรยานยนต์จำนวน 7 ครั้ง ในปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 37 ในปี 2551 (สภ.อ. สันทราย, 2551)

นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่นๆ อีกมากมายตามมา อย่างไรก็ตามสิ่งที่เห็นผลกระทบอย่างชัดเจนคือ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเนื่องจากการสร้างสถานบริการห้องพักเพื่อรองรับจำนวนคนที่เพิ่มขึ้น และบริการอื่นๆ ที่ให้บริการตามมา เช่น สถานบันเทิง ร้านอาหาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ที่ดินของเกษตรกรที่มีอยู่อย่างจำกัด อาชีพเกษตรกรและการใช้น้ำในการเกษตร สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการปรับตัวของเกษตรกร รวมทั้งภาวะเร่งเร้าในด้านเศรษฐกิจในด้านต่างๆ ทำให้การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลแม่โจ้ที่เคยเป็นที่ดินเพื่อการเกษตรเปลี่ยนแปลงเร็วมากยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อรายได้และอาชีพเกษตรกรของคนในพื้นที่ และมีหน่วยงานใดบ้างที่เข้าไปเกี่ยวข้องต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านต่างๆ ต่อเกษตรกรอย่างไร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องการศึกษาผลกระทบต่ออาชีพเกษตรกรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ ตลอดจนความพึงพอใจของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของชุมชนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายการพัฒนาภาครัฐที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายคนและธุรกิจที่เข้ามาในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ที่มีผลกระทบต่อเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาการปรับตัวของเกษตรกรและชุมชนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ความพึงพอใจของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของชุมชนในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาแผนพัฒนาของภาครัฐระดับต่างๆ ตลอดจนการเคลื่อนย้ายคนและธุรกิจที่เข้ามาในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ขยะเสีย และการใช้น้ำ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ผลกระทบต่ออาชีพเกษตรกรรวม

นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเกษตรกร และการปรับตัวของเกษตรกรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและดำรงอยู่ได้ ความพึงพอใจของชุมชนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของชุมชนในอนาคต สำหรับสถานที่ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นพื้นที่เขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้
2. ทราบถึงผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงอาชีพเกษตรกรและการปรับตัวของเกษตรกรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้
3. ทราบถึงนโยบายการพัฒนาของรัฐบาลระดับต่างๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและอาชีพของเกษตรกร
4. ทราบถึงการเคลื่อนย้ายและการเปลี่ยนแปลงของประชากรทั้งที่อยู่อย่างถาวรและประชากรแฝงในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองแม่โจ้
5. ทราบถึงความต้องการของประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองต่างๆ ที่ต้องการใช้บริการในรูปแบบต่างๆ
6. ทราบถึงผลกระทบในด้านต่างๆ ทั้งสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาขยะที่ต้องเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร
7. ผลจากการศึกษาหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองแม่โจ้ สามารถที่จะนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและสนับสนุนส่งเสริมในด้านต่างๆ แก่เกษตรกร และวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนักศึกษาตามแผนการรับนักศึกษาเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยแม่โจ้
8. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ นำผลที่ได้ในการศึกษาไปวางแผนและมาตรการต่างๆ ให้กับนักศึกษาที่จะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อให้ นักศึกษามีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินระหว่างที่ศึกษา

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

แนวคิดและทฤษฎี

2.1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ¹

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามในปีแรกของแผนฯ ประเทศไทยต้องประสบวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรง และส่งผลกระทบต่อคนและสังคมเป็นอย่างมาก จึงต้องเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพมั่นคง และลดผลกระทบจากวิกฤตที่ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานและความยากจนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้ัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “ความเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 สรุปได้ว่า ประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.7 ต่อปี เสถียรภาพปรับตัวสู่ความมั่นคง ความยากจนลดลง ขณะเดียวกันระดับคุณภาพชีวิตประชากรเพิ่มขึ้นมาก อันเนื่องมาจากการดำเนินการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยมีหลักประกันสุขภาพที่มีการปรับปรุงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยครอบคลุมส่วนใหญ่ของประเทศ และการลดลงของปัญหาเสพติด

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศจึงต้องมีการเตรียมความ

¹ (<http://nesdb.go.th/Portals/0/new/plan10/data>)

พร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกัน พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยยังเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “ความเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของแผนฯ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่ปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม โดยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างระบบต่างๆ ภายในประเทศให้มีศักยภาพ แข่งขันได้ในกระแสโลกาภิวัตน์ และสร้างฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน ควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรม และเสริมสร้างความเท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคม และความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงความสมบูรณ์เป็นรากฐานการพัฒนาที่มั่นคง และเป็นฐานการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมไทย ตลอดจนการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารประเทศทุกระดับ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืนสามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลก ได้อย่างมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในหลายยุทธศาสตร์ แต่ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ในการป้องกันปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออาชีพเกษตรกร สังคมและสิ่งแวดล้อม ในยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศให้มีความสำคัญดังนี้

1. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน มีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีกระบวนการพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนในการนำไปสู่การพึ่งตนเอง รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง

2. สร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน เน้นการผลิตเพื่อบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สนับสนุนชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ การสนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน

ส่งเสริมการร่วมทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสร้างระบบบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชนควบคู่ด้านการจัดการ การตลาด และทักษะในการประกอบอาชีพ

3. การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสวอนอนุรักษ์ ป่าฟู พัฒนา ใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการร่วมทั้งการสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

2.1.2 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดล้านนาและจังหวัดเชียงใหม่

2.1.2.1 กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด (กองแผนงานและงบประมาณ องค์การบริหารจังหวัดเชียงใหม่, 2550)

1. สร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ที่มีศักยภาพและโอกาสการแข่งขันในระดับนานาชาติ

เป้าประสงค์: พัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ ธุรกิจสุขภาพและการศึกษาให้เป็นแหล่งสร้างงานและรายได้ใหม่ให้กับกลุ่มจังหวัด

2. พัฒนาให้เป็นประตูการค้า การลงทุนและศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกลุ่มประเทศ GMS และ BIMSTEC

เป้าประสงค์: สร้างฐานการค้าและการลงทุน เชื่อมโยงภูมิภาค GMS และ BIMSTEC

3. สร้างความเข้มแข็งให้กับภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มพูนมูลค่าให้กับฐานเศรษฐกิจเดิมได้อย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์: เพิ่มมูลค่าภาคเกษตร อุตสาหกรรม หัตถกรรม และการท่องเที่ยว เพื่อลดปัญหาความยากจน และให้ผลประโยชน์ตกแก่ประชาชนภายในกลุ่มจังหวัดให้มากที่สุด

4. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต ดำรงฐานวัฒนธรรมและทุนทางสังคมของล้านนา

เป้าประสงค์: ให้คนมีความรู้ สามารถปรับตัว คิดเป็นทำเป็น มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. ดำรงความเป็นฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี

เป้าประสงค์: ความสมบูรณ์ของทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ ดิน และสภาพแวดล้อมในเมือง/ชุมชนดีขึ้น

2.1.2.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (กองแผนงานและงบประมาณ องค์การบริหารจังหวัดเชียงใหม่, 2550)

วิสัยทัศน์จังหวัดเชียงใหม่ “นครแห่งชีวิตและความมั่งคั่ง” (City of Life and Prosperity) หมายถึง จังหวัดเชียงใหม่จะเป็นเมืองที่ให้คุณค่าแก่ทุกชีวิตที่อาศัยอยู่และมาเยือน เป็นเมืองที่มีความมั่งคั่งและพัฒนาอย่างยั่งยืน

สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ที่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ของเกษตร พอสรุปได้ดังนี้

กลุ่มภารกิจ	ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์
ด้านเศรษฐกิจ	1. เกษตรปลอดภัยและเลี้ยงชีพ	มีการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัย
	2. ผลิตภัณฑ์ชุมชน	เพิ่มรายได้ชุมชน
	3. อุตสาหกรรม (ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม)	พัฒนาผู้ประกอบการและเครือข่ายให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืนโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
	4. การค้าการลงทุน	เพิ่มมูลค่าการค้าและการบริการ
	5. การท่องเที่ยว	เป็นเมืองน่าอยู่และเมืองน่าเที่ยว “รักษาอัตลักษณ์” Small Local Beautiful & Clean
	6. แก้ไขปัญหาความยากจน	ปัญหาความยากจนในระดับครัวเรือนและชุมชนได้รับการแก้ไข โดยแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
	7. การแก้ไขปัญหาโรคไข้หวัดนก	จังหวัดเชียงใหม่ไม่เกิดการระบาดของโรคไข้หวัดนก
ด้านสังคม	1. ส่งเสริมประชาชนมีสุขภาพที่ดี	ประชาชนไม่เจ็บป่วยและพอใจในการบริการ
	2. พัฒนาการเรียน (เก่งดีมีสุข)	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพการศึกษาสูง
	3. ส่งเสริมการมีงานทำมีศักยภาพและความมั่นคงในชีวิต	ประชาชนมีงานทำ/มีการพัฒนาฝีมือแรงงานและได้รับการคุ้มครอง/มั่นคงในการทำงาน

กลุ่มภารกิจ	ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์
ด้านสังคม	4. ส่งเสริมประชาชนมีสุขภาพที่ดี	ประชาชนไม่เจ็บป่วยและพอใจในการบริการ
	5. พัฒนาการเรียน (เก่งดีมีสุข)	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพการศึกษาสูง
	6. ส่งเสริมการมีงานทำมีศักยภาพและความมั่นคงในชีวิต	ประชาชนมีงานทำ/มีการพัฒนาฝีมือแรงงานและได้รับการคุ้มครอง/มั่นคงในการทำงาน
	7. ส่งเสริมให้ประชาชนมีสวัสดิภาพและความเป็นธรรมในสังคม	ประชาชนเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ที่ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน
	8. ส่งเสริมการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานหลักศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น	มีการนำหลักศาสนาและวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
	9. พัฒนาเยาวชนให้มีทักษะชีวิตและใช้ชีวิตอย่างพอเพียง	เยาวชนใช้ชีวิตที่เหมาะสมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านความมั่นคง	1. สร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
	2. การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	สามารถควบคุมปัญหาเสพติดไม่ให้ส่งผลกระทบต่อประชาชน
	3. การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและพลังงาน	มีทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นฐานของการดำรงชีวิตและพัฒนาที่ยั่งยืน

2.1.3 แผนพัฒนาเทศบาลตำบลแม่ใจ พ.ศ. 2550-2552 (สำนักปลัดเทศบาลตำบลแม่ใจ, 2550)

วิสัยทัศน์ “แม่ใจเมืองน่าอยู่ เศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง สภาพแวดล้อมปราศจากมลพิษ รักษาดินแดนประเพณี เป็นเมืองดี ชีวิตมีสุข นำไปสู่คุณภาพและการบริหารจัดการที่ดีแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน”

พันธกิจ (Mission)

1. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัวและชุมชนในการพึ่งพาตนเอง
2. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่ดีและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
3. การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและมลภาวะสิ่งแวดล้อม
4. การพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่มีความเข้มแข็ง โดยได้รับการบริการสาธารณะโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เพื่รองรับการขยายตัวและเศรษฐกิจ

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

1. ประชาชนมีศักยภาพ มีความรู้ มีรายได้เพียงพอสามารถพึ่งตนเองได้
2. การบริหารจัดการภาครัฐที่ดีแบบบูรณาการและมีส่วนร่วม
3. มลภาวะและสิ่งแวดล้อมไม่เป็นพิษให้บ้านเรือนและชุมชนน่าอยู่อย่างสงบสุข
4. การได้รับบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มีความเหมาะสมและเสมอภาค

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

1. **ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคาความยากจน** เพื่อสนับสนุนเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนทางเศรษฐกิจระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะผลิตผลทางการเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร ให้มีความสามารถและทักษะในการพัฒนาฝีมือในการผลิตเพิ่มมูลค่าของสินค้าและสามารถขยายไปสู่ตลาดกลาง ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปสินค้าเกษตร และความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาคาความยากจน

แนวทางการพัฒนา

1. ส่งเสริมศักยภาพและขีดความสามารถในการเพิ่มผลิตผลทางการเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร
2. เสริมสร้างและเพิ่มทักษะอาชีพของครัวเรือนและกลุ่มอาชีพ
3. สร้างความตระหนักแก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภค

2. **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต** เพื่อเสริมสร้างทักษะของคนภายในชุมชนทั้งทางด้านจิตใจ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสวัสดิการและสังคม ด้านกีฬา ให้มีคุณภาพและพึ่งพาตนเองได้

แนวทางการพัฒนา

1. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น
2. การพัฒนาและส่งเสริมการศึกษา
3. การพัฒนาส่งเสริมสุขภาพและอนามัย
4. การพัฒนาและส่งเสริมด้านสวัสดิการชุมชน
5. การพัฒนาและส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ

3. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เพื่อสนับสนุนประชาชนทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและการบริหารราชการให้เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

แนวทางการพัฒนา

1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรทุกภาคส่วนในการพัฒนาทางการเมืองและสังคม
2. ส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรและองค์กรให้มีขีดความสามารถในการพัฒนา
3. ส่งเสริมการพัฒนาระบบการบริการประชาชนตามมาตรฐานสากล (PSO)
4. การพัฒนาและจัดระเบียบของชุมชนและสังคม

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาลิขิตแวดล้อม เพื่อพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมอันพึงปรารถนาาร่วมกันไม่ให้มีปัญหาภายในชุมชน

แนวทางการพัฒนา

1. สร้างจิตสำนึกและตระหนักในการจัดการทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อม
2. สร้างจิตสำนึกและความตระหนักของผู้ประกอบการและผู้บริโภค
3. การบริหารจัดการและรณรงค์กำจัดขยะมูลฝอย

5. ยุทธศาสตร์ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อก่อสร้างและซ่อมบำรุงโครงสร้างพื้นฐานในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ให้มีความเหมาะสมและมาตรฐาน เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ด้านอื่นๆ ให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคมนาคมขนส่ง ด้านความสงบเรียบร้อยและความสุขของประชาชนและด้านเศรษฐกิจ

แนวทางการพัฒนา

ก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจให้ประชาชนได้รับการบริการสาธารณะได้สะดวกรวดเร็วขึ้น โดยเน้นการมีมาตรฐานและเกิดความยุติธรรม ดังนี้

1. ก่อสร้างและปรับปรุงบำรุงถนน สะพาน ทางเท้า ท่อระบายน้ำให้เป็นไปด้วยความสะดวก
2. ก่อสร้างขยายไฟฟ้าและไฟสาธารณะ
3. ก่อสร้างและขยายเขตบริการประปา
4. บริการสาธารณะที่ประชาชนพึงได้รับอย่างถ้วนหน้า

6. ยุทธศาสตร์ตามแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ
 นโยบายของรัฐ เพื่อปฏิบัติงานหรือดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนในการจัดระบบ
 บริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและปฏิบัติตามแนวทางนโยบายของรัฐบาล

แนวทางการพัฒนา

ปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนงานในการจัดการระบบบริการ
 สาธารณะตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกระจายอำนาจกำหนดและดำเนินงานหรือ
 กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล

1. การถ่ายโอนงานกิจการจัดการศึกษา
2. ส่งเสริมอัตราป้องกันเฝ้าระวังรักษาบำบัดผู้เสี่ยงติดยาเสพติด และรักษา
 ชุมชนให้เข้มแข็ง
3. ส่งเสริมการมีสุขภาพอนามัยที่ดีของมารดาและทารก
4. ส่งเสริมระบบความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้สามารถลดปัญหาความ
 รุนแรง จากอุบัติเหตุ อุบัติภัย อาชญากรรมและสาธารณภัยต่างๆ
5. ส่งเสริมสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการสาธารณสุข
6. ส่งเสริมและสนับสนุนแนวนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนา
 จังหวัด

2.1.4 แผนพัฒนาและนโยบายการเปิดรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ด้านการผลิตบัณฑิต

1. ให้คงจำนวนรับนักศึกษาตามแผนการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่กำหนดไว้ใน
 แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา แต่เพิ่มจำนวนนักศึกษาที่รับเข้าใหม่ในสาขาวิชา โดยเน้นความ
 ต้องการของตลาดแรงงานและสาขาขาดแคลน
2. ให้มีการพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม
 และเป็นจุดเด่นของมหาวิทยาลัย รวมทั้งต้องขบเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรเดิมที่ไม่สอดคล้องกับ
 ตลาดแรงงานและสังคม
3. ให้มีกระบวนการวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วย
 ตนเอง เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรม ใฝ่รู้ และรับผิดชอบต่อสังคม

4. ให้มีการพัฒนาหลักสูตรทุกหลักสูตร เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของนักศึกษาให้เป็นผู้ประกอบการ ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเน้นผู้ประกอบการด้านการเกษตร อุตสาหกรรม เกษตร และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. ให้มีการกระจายโอกาสทางการศึกษาโดยปรับปรุงระบบการให้โควตาในระดับปริญญาตรีให้ได้น้อย ร้อยละ 50 ทุกหลักสูตร เพื่อกระจายโอกาสให้นักศึกษาในภูมิภาค
6. ให้นักศึกษามีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ และมีโอกาสเลือก ภาษาต่างประเทศอื่นอีกอย่างน้อย 1 ภาษา
7. ให้ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศจัดกิจกรรมเสริมทักษะความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับนักศึกษาทุกระดับ
8. ให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย โดยการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาช่วย เช่น การจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระบบ E-learning และมีการผลิตผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ โดยคณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัย เพิ่มขึ้นปีละอย่างน้อยร้อยละ 25
9. ปรับปรุงและพัฒนาสัดส่วนของคอมพิวเตอร์ต่อจำนวนนักศึกษาเพื่อการเรียนการสอนและการสืบค้นข้อมูล โดยนักศึกษาสาขาวิชาเอกให้มีสัดส่วน 1:1 และนักศึกษาสาขาอื่นให้มีสัดส่วน 1:15
10. ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือได้ในสังคม
11. ให้มีเครือข่ายและกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันและองค์กรทางการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศในการจัดการศึกษา การวิจัย ฝึกอบรม ประชุมสัมมนา และแลกเปลี่ยนบุคลากร ตลอดจนนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น
12. แสวงหาหรือจัดให้มีอาจารย์อาวุโสภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นที่ปรึกษาด้านการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย
13. เร่งรัดให้มีการเปิดปริญญาโท ปริญญาเอก ทั้งสาขาวิชาชีพและสายวิจัย
14. ให้มีการพัฒนาห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.1.5 ผังเมืองรวมจังหวัดเชียงใหม่ (<http://www.udif.or.th/220850-1.htm>)

ร่างผังเมืองรวมจังหวัดเชียงใหม่ฉบับแก้ไข ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการผังเมือง กรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกำหนดทิศทางการเติบโตของหัวเมืองเศรษฐกิจใหญ่ที่สำคัญสุดของภาคเหนือ โดยรายละเอียดที่สำคัญอยู่ที่การกำหนดพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ที่มีมากขึ้น เพื่อให้สมกับเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ ร่างผังเมืองดังกล่าว

มีกำหนดประกาศใช้ภายในปลายปี 2550 หรืออย่างช้าภายในต้นปี 2551 วาระ 5 ปี หรืออย่างมาก 7 ปี ครอบคลุมพื้นที่ 49 ตำบล ใน 7 อำเภอ คือ อำเภอสันทราย อำเภอแมริม อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันกำแพง อำเภอสารภี อำเภอหางดง และอำเภอเมือง คิดเป็นพื้นที่รวมทั้งสิ้น 429 ตารางกิโลเมตร โดยมีบัญชีแนบท้ายแสดงข้อกำหนดการใช้ประโยชน์การใช้ที่ดินแต่ละประเภท ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการสมาคมอสังหาริมทรัพย์เชียงใหม่ เห็นว่าผังเมืองรวมดังกล่าวมีข้อกำหนดการใช้ที่ดินค่อนข้างเข้มงวด ไม่สอดคล้องกับสภาพความเจริญของเมือง เช่น ที่ดินเขตชนบทและเกษตรกรรม (สีเขียว) ซึ่งห้ามจัดสรรที่ดินทุกประเภท รวมทั้งจำกัดความสูงของอาคารไม่เกิน 12 เมตร ได้รวมพื้นที่บริเวณถนนวงแหวนรอบที่ 3 ครอบคลุม อำเภอสารภี อำเภอสันกำแพง อำเภอสันทราย อำเภอดอยสะเก็ด ไว้ด้วย ทั้งๆ ที่พื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพสามารถพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัย "พื้นที่ถนนวงแหวนรอบที่ 3 มีศักยภาพในการจัดสรรที่อยู่อาศัย แต่ภาครัฐกลับร่างผังเมืองห้ามนำมาจัดสรร สวนทางกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริม ให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเอง เพื่อลดภาระของรัฐบาลในการจัดหาที่อยู่ให้ประชาชน" นอกจากนี้ประกาศผังเมืองรวมฉบับใหม่ จะทำให้ผู้ประกอบการต้องมองหาพื้นที่เขตสีเหลือง หรือ สีส้ม นำมาพัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขตตัวเมืองราคาที่ดินค่อนข้างสูง ผลที่ตามมาคือประชาชนต้องจ่ายเงินซื้อบ้านเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าหลังละ 400,000 - 500,000 บาท ดังนั้นในอนาคตบ้านในเชียงใหม่จะต้องตั้งราคาเริ่มต้นตั้งแต่ 4,000,000 - 5,000,000 บาทขึ้นไป "ปัจจุบันราคาที่ดินในพื้นที่สีเหลือง สีแดง มีราคาสูงอยู่แล้ว เช่น บริเวณถนนวงแหวนรอบกลาง ย่านมหาวิทยาลัยพายัพ ราคาซื้อขายไร่ละ 2 - 2.5 ล้านบาท ส่วนถนนสายเชียงใหม่ - แม่โจ้ ไร่ละ 2 ล้านบาท ถ้าผังเมืองรวมประกาศใช้ราคาที่ดินบริเวณดังกล่าวจะพุ่งสูงอีกมาก

สำหรับนักวิชาการกลับเห็นส่วนทางกับกลุ่มผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์ ดร.ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เลขานุการมูลนิธิสถาบันพัฒนาเมืองเชียงใหม่ กล่าวว่า ที่ผ่านมามีการพัฒนาเมืองถูกกำหนดโดยธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มาโดยตลอด มีการเก็งกำไรซื้อขายที่ดินสูงทำให้ราคาที่ดินแพงกว่าความเป็นจริง แต่ร่างผังเมืองฉบับนี้จึงต้องการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีเจตนาต้องการเก็บรักษาพื้นที่ประเภทชนบทและเกษตรกรรม ที่มีการลงทุนระบบชลประทานสูงไว้ "ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรมในแอ่งเชียงใหม่ - ลำพูน เป็นที่ดินผืนใหญ่ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุด แต่ที่ผ่านมากลับถูกกำหนดเป็นพื้นที่เขตเมือง เมื่อร่างผังเมืองรวมฉบับนี้แยกการใช้ประโยชน์พื้นที่ชัดเจน นักลงทุนจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ใหม่ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยไม่ควร

ลงทุนเพื่อหวังผลกำไรจนมากเกินไป" ที่ผ่านมามือเมืองเชียงใหม่เติบโตรวดเร็วและไร้ทิศทาง ดังนั้นคงถึงเวลาแล้วที่ชาวเชียงใหม่ต้องตัดสินใจว่า เชียงใหม่ควรเก็บรักษาพื้นที่สีเขียวไว้มากน้อยเพียงใด

สำหรับนายประพันธ์ สุจริตพานิช ผู้จัดการอาวุโส ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) กล่าวว่า การร่างผังเมืองควรเปิดประชาพิจารณ์ รับฟังความคิดเห็นให้รอบด้าน โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และควรมีข้อมูลหรือเหตุผลชี้แจงข้อกำหนด การใช้ประโยชน์ที่ดินในบัญชีแนบท้าย ของที่ดินแต่ละประเภทให้ชัดเจน เช่น พื้นที่สีเขียว ห้ามจัดสรร หรือก่อสร้างอาคารสูงเกิน 12 เมตรเพราะอะไร

2.1.6 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน

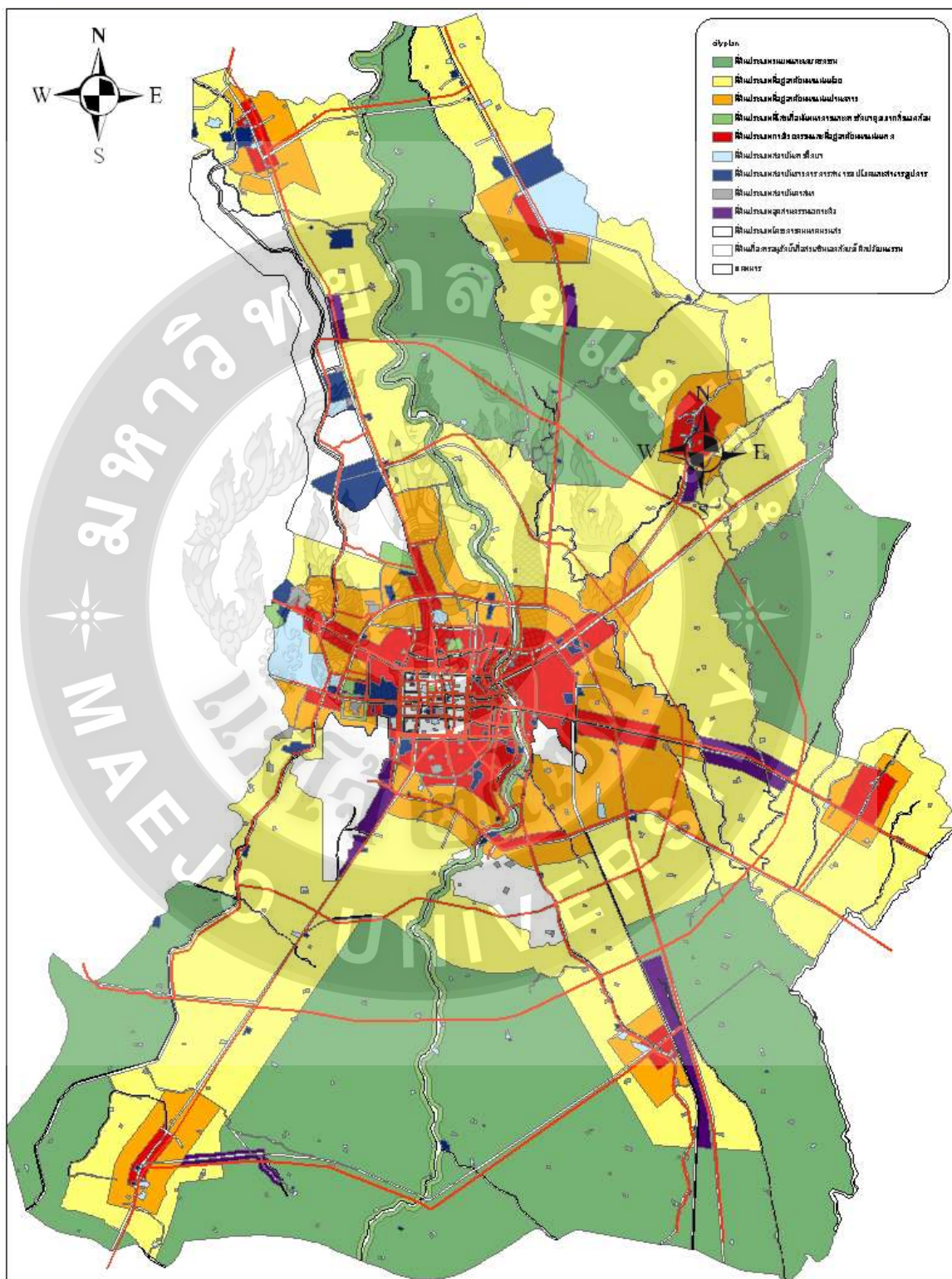
2.1.6.1 ประเมินการเปลี่ยนแปลงประชากรในพื้นที่ศึกษา

ศิริรัตน์ เจริญกิจ (2548) ได้ประมาณการประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ ใน 2 รูปแบบที่แตกต่างกัน ได้แก่

1. การประมาณการตามการเจริญเติบโตของจำนวนประชากรและสัดส่วนประชากรมีวิธีการดังนี้

- ประมาณการจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จากข้อมูลสถิติย้อนหลัง 20 ปี โดยใช้แนวโน้มการเติบโตแบบ logarithmic
- หาค่าเฉลี่ยอัตราเติบโตของสัดส่วนจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ เทียบกับจำนวนประชากรจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้สถิติย้อนหลัง พ.ศ. 2546-2552 และคาดการณ์สัดส่วนในปีเป้าหมาย
- ประมาณการจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้จากสัดส่วนที่ได้ข้างต้น
- ประมาณการจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ในช่วง พ.ศ. 2546-2552 โดยใช้จำนวนประชากรในเขตผังเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2551 เทียบกับอัตราการเติบโตเฉลี่ยคงที่ที่ได้จากการคำนวณการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะที่จัดเก็บของเทศบาลเมืองแม่โจ้
- จากข้อมูลข้างต้น นำมาหาค่าเฉลี่ยการเติบโตของสัดส่วนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้เปรียบเทียบกับจำนวนประชากรจังหวัด ใช้สถิติย้อนหลัง พ.ศ. 2546-2552 และคาดการณ์สัดส่วนในปีเป้าหมายด้วยค่าเฉลี่ยอัตราการเติบโตคงที่ระหว่าง พ.ศ. 2546-2552

ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงการใช้ที่ดินจังหวัดเชียงใหม่

2. การประมาณการณ์การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะ คือ ทำการประมาณการณ์จำนวนประชากรในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ ในปีเป้าหมาย โดยใช้ข้อมูลจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ พ.ศ. 2552 เทียบด้วยอัตราเติบโตเฉลี่ยคงที่ที่ได้จากการคำนวณการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะที่จัดเก็บของเทศบาลเมืองแม่โจ้

2.1.6.2 ประมาณการณ์ความต้องการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย

ศิริรัตน์ เจริญกิจ (2548) ได้ประมาณการณ์ความต้องการที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ โดยประมาณการณ์จากความต้องการเช่าที่อยู่อาศัยในระยะสั้นเป็นหลัก และข้อมูลที่น่ามาใช้ในการประมาณการณ์ประกอบด้วย

- การขยายตัวเปิดรับนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ สถิติช่วง พ.ศ. 2546-2552และนำข้อมูลอัตราการเติบโตที่ได้มาพยากรณ์แนวโน้มนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในอนาคต และนำแผนและนโยบายการเปิดรับนักศึกษาแม่โจ้ในอนาคต มาเป็นตัวเปรียบเทียบ
- ข้อมูลการขออนุญาตก่อสร้างอาคารเพื่อให้เช่าพัก จำนวนห้อง และพื้นที่ก่อสร้างก่อสร้าง มาวิเคราะห์การใช้ที่ดินที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เทียบกับพื้นที่การเกษตรที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี ขณะเดียวกันก็ใช้จำนวนห้องพักและจำนวนนักศึกษา มาวิเคราะห์ความต้องการเช่าห้องพักเพื่ออยู่อาศัยระยะสั้น (3-5 ปี) และวิเคราะห์แนวโน้มความต้องการการใช้ที่ดินประเภทนี้เพิ่มขึ้นในอนาคต ตามจำนวนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเช่าพักอาศัยหลักในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้
- สถิติการขออนุญาตก่อสร้างบ้านในช่วงปี พ.ศ. 2546-2552 จากสำนักงานเทศบาลเมืองแม่โจ้ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย

2.1.6.3 ทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของเมือง

สำหรับการพิจารณาทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของเมือง พิจารณาจากการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรที่ลดลง และการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ก่อสร้างที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์ และ/หรือใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์อื่นๆ และพื้นที่ที่ประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันทร์จิรา จิระราชวโร และ นุชนาถ มั่งคั่ง (2548) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตพื้นที่บ้านบุเจ้าคุณ ตำบลวังหมี่ อำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในช่วงระยะเวลา 8 ปี ระหว่างปี พ.ศ.2537-2545 และศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณบ้านบุเจ้าคุณ โดยวิธีแปลภาพถ่ายทางอากาศ การจัดอภิปรายกลุ่ม และแบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่าบ้านบุเจ้าคุณมีพื้นที่ทั้งหมด 8.95 ตารางกิโลเมตร ในช่วงปี พ.ศ.2537 จนถึงปี พ.ศ.2545 พื้นที่ป่าที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟูโดยการปลูกป่าทดแทนคิดเป็นร้อยละ 11.07 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น-สวนผลไม้ลดลง คิดเป็นร้อยละ 7.59 ของพื้นที่ทั้งหมด การลดลงของพื้นที่เกษตรกรรมเกิดจากการเปลี่ยนเป็นอ่างเก็บน้ำลำพระเพลิงทำให้มีพื้นที่แหล่งน้ำเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 16.04 ของพื้นที่ทั้งหมด และพื้นที่ปลูกพืชผักสวนครัวบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำลำพระเพลิงเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 0.99 ของพื้นที่ทั้งหมด เมื่อทดสอบปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินใน 4 ประเด็น ได้แก่ ขนาดพื้นที่ถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินเอกสารสิทธิ์ และรูปแบบการใช้ที่ดินพบว่า เมื่อรายจ่ายสูงมีการเปลี่ยนแปลงเอกสารสิทธิ์เพิ่มขึ้น จำนวนหนี้สินมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ที่ดินจากการเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยวไปเป็นเชิงผสมผสาน และการปลูกพืชหมุนเวียน สำหรับปัจจัยด้านระดับการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษามีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ที่ดินมากกว่าระดับอื่นๆ

การจัดวงสนทนาแบบไดอะล็อก หรือที่เรียกว่า สนทนาสนทนา จัดขึ้นโดยบางกอกฟอรัม ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน² ในโครงการสนับสนุนการก่อตั้งกองทุนสุขภาพกรุงเทพ ในวันที่ พฤศจิกายน 2549 ณ โรงเรียนอิสลามท่าโพธิ์ ชุมชนแผ่นดินทองอยุธยา ตึกเก่า แขวงโคกแฝด เขตหนองจอก สังคมหนองจอกมีบริบทที่มีความหลากหลายสูงมาก กล่าวคือ ยังเป็นพื้นที่กึ่งสังคมเมืองและสังคมชนบท หลายๆ แห่งยังมีการทำนา และการเกษตรอยู่มาก ขณะเดียวกันความเจริญก็เข้ามาในพื้นที่ ดังเช่น กรณีสนามบินสุวรรณภูมิ หรือบ้านจัดสรร ที่นำพาคนต่างถิ่นเข้ามาพำนักอาศัยในหนองจอก แล้วนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงมากมาย อาทิ ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เหล่านี้ล้วนทำให้หนองจอกต้องเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงที่เข้ามา ในการสนทนาเริ่มจากปัญหา “การ

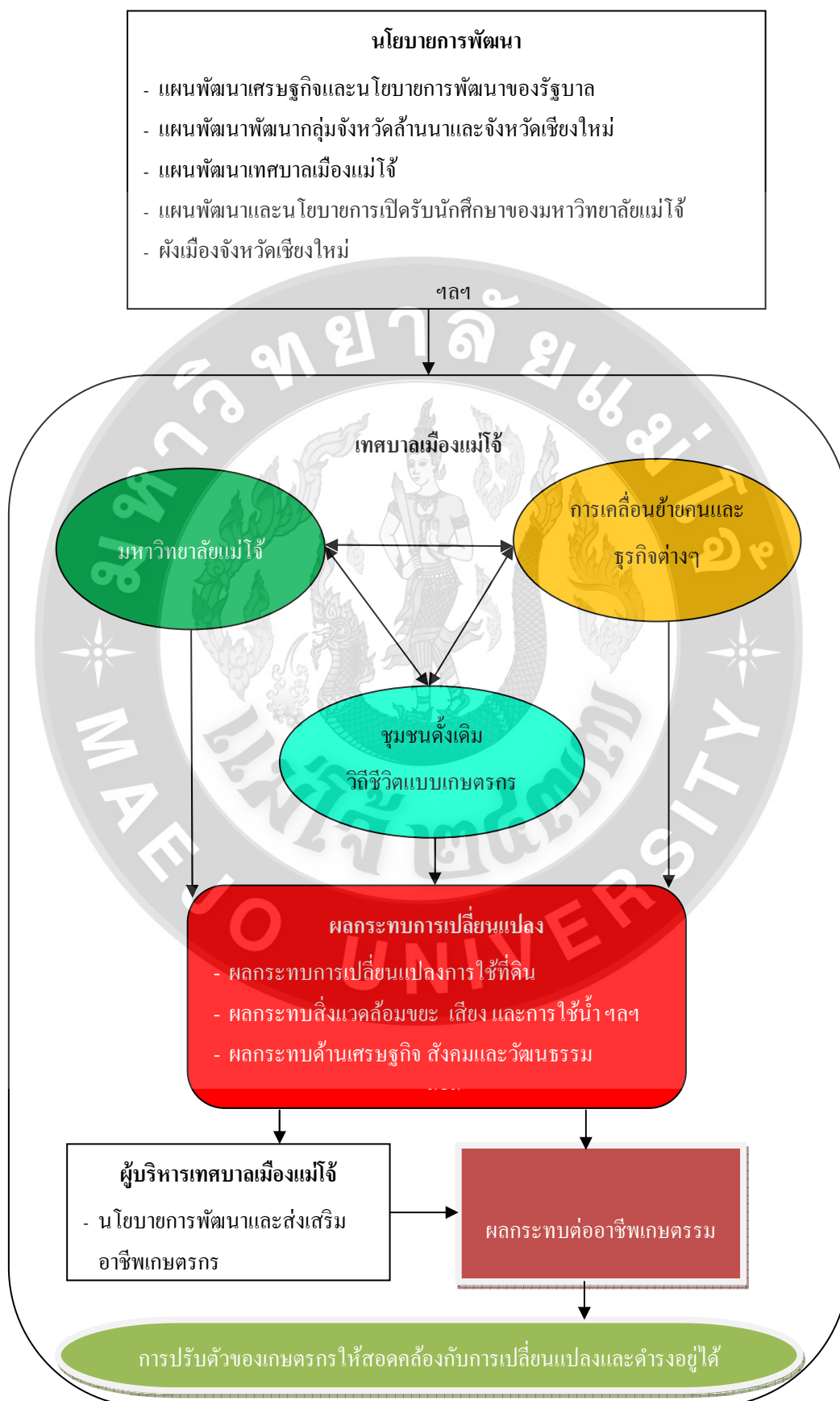
² www.bangkokforum.net/healthfund_sub_nhongjong_isaram.html

เปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่มีผลกระทบต่ออาชีพเกษตรกร” ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนหนองจอกตอนหนึ่งของการสนทนา นายประเสริฐ สุขถาวร ได้แสดงความเห็นว่า “พื้นที่การเกษตรในทางกายภาพได้เปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากมีเขตล้อมไม่ให้ น้ำเข้าไปในเขตเศรษฐกิจของกรุงเทพฯ และมีสนามบินบล็อกรน้ำไม่ให้ไหลลงทะเลอีก แล่นั้นยังไม่พอสถนามกอล์ฟที่หนองจอกสร้างประมาณ 4 แห่ง แต่ละสนามบินใช้พื้นที่เป็นพันๆ ไร่ และหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นอย่างมากมาย รวมทั้งหมู่บ้านเอื้ออาทรมีอยู่ประมาณ 4 แห่ง ทุกที่ไม่ว่าจะเป็นเขตกรุงเทพ เขาก็ไม่ให้น้ำท่วม ไม่ให้น้ำเข้าไป ให้อยู่หนองจอก สนามบินเขาก็ไม่ให้ท่วม ส่วนสนามกอล์ฟไหนก็ไม่ให้น้ำท่วมเขาก็สูบน้ำออก ไม่มีหมู่บ้านไหนที่มาก่อสร้างแล้วปล่อยให้น้ำท่วม สิ่งที่ย่ำที่สุดคือพื้นที่เกษตรกรรมของหนองจอกที่การเกษตรมาตั้งแต่อดีตบรรพ์ โดยเฉพาะพื้นที่นาข้าว ที่นี้เป็นที่นาแหล่งสุดท้ายของกรุงเทพฯ หนองจอกมีที่นามากถึงประมาณ 60,000 ไร่ ปีนี้ประสบปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากพื้นที่อื่นๆ เขามองสูงหมด พื้นที่นาข้าวจึงเป็นแหล่งที่รับน้ำเพราะฉะนั้นฝนตกมากเมื่อไรน้ำจะท่วม” นอกจากนี้ นายปรีชา เอี่ยมอิทธิพล ได้แสดงความเห็นไว้ว่า “คนหนองจอกจะอยู่ได้คือการเกษตร และปัญหาที่จะทำให้การเกษตรล้มเหลวหรือทำให้หนองจอกตาย คือ “น้ำเสีย” การเกษตรถ้าไม่มีน้ำตายลูกเดียว ทุกอย่างต้องอาศัยน้ำ น้ำคือปัจจัยอันดับหนึ่งของการเกษตร คุณจะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ดำรงชีวิตอุปโภคบริโภคด้วยน้ำทั้งนั้น แต่ถ้า น้ำเสียคุณจบ แต่ปัจจุบันน้ำจะเสียในอนาคตจะรุนแรง นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหา การคอร์รัปชั่นของหน่วยงานราชการที่เกิดขึ้นจากการเอื้ออำนาจให้เกิดการฝ่าฝืนกฎหมายด้วยด้วย โดยสุดท้ายก็เกิดผลกระทบต่อเกษตรกร กฎหมายกำหนดพื้นที่สีเขียว ถูกจำกัดสิทธิต่างๆ มากมายโดยเฉพาะเกษตรกร แต่กฎหมายที่ไม่ครอบคลุมถึงบ้านจัดสรรที่ต้องบำบัดน้ำเสียปล่อยทิ้งตามแหล่งน้ำต่างๆ น้ำก็เลยเสีย คนตายคือเกษตรกร บ้านจัดสรรเหล่านี้ใช้น้ำประปาหรือน้ำบาดาล แต่เกษตรกรใช้น้ำประปาหรือน้ำบาดาลเลี้ยงปลาไม่ได้ ผมเคยไปขออนุญาตก่อสร้างโรงอุตสาหกรรมเพื่อที่จะแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ก็ไม่ได้ โรงฆ่าสัตว์ก็ไม่ได้ แปรรูปผลิตผลทางการเกษตรก็ไม่ได้ เป็นพื้นที่สีเขียวนี้คือกฎหมายปลูกสร้างอาคาร พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร เพราะฉะนั้นกฎหมายนี้นำมาใช้ในเขตหนองจอกไม่ได้ ก็เป็นโอกาสของใคร ของเจ้าหน้าที่เทศกิจ สิ่งแวดล้อม โยธา ก็เกิดขึ้น เวลาที่ทุกคนทำผิดกฎหมายในหนองจอก เพราะมีโรงฆ่าไก่ โรงฆ่าวัวเกิดขึ้นได้ บางคนปลูกสร้างอาคารไม่ขออนุญาต แต่ต้องจ่ายเงินได้โต๊ะ เมื่อเป็นพื้นที่สีเขียวเขาต้องทำการเกษตร ทำอย่างอื่นไม่ได้ คุณต้องทำให้ถูกต้องตามกฎหมายไม่ให้เจ้าหน้าที่มารีดไล่ ตลอดเวลาอย่างนี้”

รังสรรค์ อุดมศรี และคณะ (2550) ลักษณะของการใช้ที่ดินปัจจุบันในเขตฝั่งเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ส่วนใหญ่เป็นเขตพื้นที่เมือง (ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม สาธารณูปโภค สาธารณูปการ) ถึงร้อยละ 40 ในปี 2531 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 48 ในปี 2548 ในขณะที่พื้นที่ของการใช้

ประโยชน์เพื่อการเกษตรกรรมและพื้นที่เปิดโล่งมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากการขยายตัวเนื่องจากความแออัดของเมือง จากร้อยละ 52 ในปี 2531 มาเป็นร้อยละ 33 ในปี 2548 ปัจจุบันจะพบว่าการสร้างอาคารพักอาศัยในรูปแบบของอาคารสูงหรือหอพักเพื่อรองรับจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น สำหรับพื้นที่โดยรอบมีการขยายตัวของพื้นที่เมืองเพิ่มขึ้นกระจายไปในเขตพื้นที่โล่งและเกษตรกรรม เนื่องจากการก่อสร้างถนนวงแหวนซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เปลี่ยนแปลงไป ในบริเวณอำเภอสรรคินั้นมีการขยายตัวของเมืองเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยจะกระจายเกือบทั่วพื้นที่อำเภอ เนื่องจากการขยายตัวของที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะบ้านจัดสรรอำเภอแมริมนั้นทิศทางการกระจายตัวมีความหนาแน่นมากขึ้นเกือบทั่วทั้งพื้นที่ขนานไปกับเส้นทางคมนาคม ส่วนอำเภอสนทรายพื้นที่เมืองได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นบริเวณตำบลหนองหาร ป่าไผ่ หนองจ่อม สนทรายน้อย สันนาเมืองและสันพระเนตร โดยเฉพาะบริเวณที่ขนานไปกับเส้นทางคมนาคมมีการกระจายตัวของพื้นที่เมืองหนาแน่น มีการเพิ่มขึ้นของย่านพาณิชยกรรมและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ส่วนอำเภอสนคำแพง ยังคงมีการขยายตัวของพื้นที่เมืองขนานไปกับเส้นทางคมนาคมสายหลัก โดยมีการกระจายตัวหนาแน่นขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของที่อยู่อาศัยและย่านพาณิชยกรรม เนื่องจากการคมนาคมติดต่อที่สะดวกมากขึ้น สำหรับแนวโน้มของการขยายตัวของพื้นที่เมืองของจังหวัดเชียงใหม่ในอนาคต จากการคาดการณ์ทิศทางการขยายตัวของพื้นที่เขตเมือง ปี พ.ศ. 2548 – 2568 ลักษณะของการกระจายตัวของพื้นที่เมืองนั้นจะกระจายตัวตามเส้นทางคมนาคมที่สำคัญโดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมระหว่างอำเภอและจังหวัด และกระจายตัวขนานไปตามแม่น้ำสายหลักคือแม่น้ำปิง นอกจากนั้นกระจายตัวไปยังบริเวณพื้นที่เปิดโล่งและพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งบริเวณที่มีแนวโน้มของการขยายตัวของพื้นที่เมืองเพิ่มขึ้นได้แก่ บริเวณอำเภอสนทรายโดยเฉพาะบริเวณตำบลหนองหาร ป่าไผ่ สันนาเมือง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ค้นคว้าข้อมูลและรวบรวมเอกสารต่างๆ

1.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลทฤษฎีในด้านสภาพภูมิประเทศ การใช้ที่ดิน และปัญหาที่เกิดขึ้นต่างๆ ในพื้นที่จากข้อมูลพื้นฐานชุมชน เอกสารและหน่วยงานราชการ

1.2 รวบรวมข้อมูลประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่เขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

1.3 นโยบายและทิศทางการพัฒนาภาครัฐที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

2. จัดทำแบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1 สัมภาษณ์เกษตรกร เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน การศึกษาเลือกประชาชนกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดตัวแทนของการวิจัยอย่างง่าย (ยุทธ ไกยวรรณ, 2546) โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้ ถ้าประชากรมีเพียงหลักร้อยให้ใช้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 15-30 ถ้าจำนวนประชากรมีหลักพันใช้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10-15 ถ้าประชากรมีหลักหมื่นใช้ตัวอย่างร้อยละ 5-10

2.2 สัมภาษณ์ผู้ที่ย้ายถิ่นฐานใหม่เข้ามาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ที่อยู่อาศัยไม่ถึง 10 ปี

2.3 สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการผู้บริหารเทศบาลเมืองแม่โจ้ เกี่ยวกับนโยบายและแผนการพัฒนาที่รองรับการเปลี่ยนแปลง และ/หรือ ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แนวโน้มการใช้ที่ดิน

1.1 ประมาณการณ์จำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษา

ในการประมาณการณ์ประชากรในพื้นที่ศึกษา ทำการประมาณการณ์จำนวนประชากร จะทำการทดลองใช้แบบจำลองในหลายๆ รูปแบบ ซึ่งปัจจุบันเทศบาลเมืองแม่โจ้ มีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตั้งอยู่และเป็นมหาวิทยาลัยกำลังขยายเปิดรับนักศึกษาเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันเทศบาลเมืองแม่โจ้ เป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจและการพัฒนาของภาคเหนือตอนบน อาจส่งผลต่อการเติบโตของประชากรที่แตกต่างไปจากโครงสร้างเดิม

อยู่มาก จึงได้ประมาณการณจำนวนประชากรโดยคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวในรูปแบบที่แตกต่างกัน รวมทั้งสิ้น 2 แนวทาง (ศิริรัตน์ เจริญกิจ, 2548) ประกอบด้วย

1. การประมาณการณตามการเจริญเติบโตของจำนวนประชากรและสัดส่วนประชากร มีวิธีการดังนี้

- ประมาณการณจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จากข้อมูลสถิติย้อนหลัง โดยใช้แนวโนมการเติบโตแบบ logarithmic

- หาค่าเฉลี่ยอัตราเติบโตของสัดส่วนจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้เทียบกับจำนวนประชากรจังหวัด ใช้สถิติย้อนหลัง พ.ศ. 2545-2554 และคาดการณ์สัดส่วนในปีเป้าหมาย

- ประมาณการณจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้จากสัดส่วนที่ได้ข้างต้น

- ประมาณการณจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ในช่วง พ.ศ. 2545-2554 โดยใช้จำนวนประชากรในเขตผังเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2551 เทียบกับอัตราการเติบโตเฉลี่ยคงที่ที่ได้จากการคำนวณการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะที่จัดเก็บของเทศบาลเมืองแม่โจ้

- จากข้อมูลข้างต้น นำมาหาค่าเฉลี่ยการเติบโตของสัดส่วนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้เปรียบเทียบกับจำนวนประชากรจังหวัด ใช้สถิติย้อนหลัง พ.ศ. 2546-2552 และคาดการณ์สัดส่วนในปีเป้าหมายด้วยค่าเฉลี่ยอัตราการเติบโตคงที่ระหว่าง พ.ศ. 2546-2552

2. การประมาณการณการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะ คือ ทำการประมาณการณจำนวนประชากรในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ ในปีเป้าหมาย โดยใช้ข้อมูลจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ พ.ศ. 2552 เทียบด้วยอัตราเติบโตเฉลี่ยคงที่ที่ได้จากการคำนวณการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะที่จัดเก็บของเทศบาลเมืองแม่โจ้

1.2 ประมาณการณความต้องการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย

การประมาณการณความต้องการเชิงปริมาณวิเคราะห์จากการต้องการเช่าที่อยู่อาศัย ในระยะสั้นเป็นหลัก เนื่องเทศบาลเมืองแม่โจ้เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยกำลังขยายเปิดรับนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นข้อมูลที่จะนำมาใช้วิเคราะห์ประมาณการณความต้องการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยในเชิงปริมาณ (ศิริรัตน์ เจริญกิจ, 2548) ประกอบด้วย

- การขยายตัวเปิดรับนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อนำข้อมูลอัตราการเติบโตที่ได้มาพยากรณ์แนวโนมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในอนาคต และนำแผนและนโยบายการเปิดรับนักศึกษาแม่โจ้ในอนาคตมาเป็นตัวเปรียบเทียบ

- ข้อมูลการขออนุญาตก่อสร้างอาคารเพื่อให้เช่าพัก จำนวนห้อง และพื้นที่ก่อสร้างก่อสร้าง มาวิเคราะห์การใช้ที่ดินที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เทียบกับที่เกษตรกรที่เปลี่ยนแปลงไปใน

แต่ละปี ขณะเดียวกันก็ใช้จำนวนห้องพักและจำนวนนักศึกษา มาวิเคราะห์ความต้องการการเช่าห้องพักเพื่ออยู่อาศัยระยะสั้น และวิเคราะห์แนวโน้มความต้องการการใช้ที่ดินประเภทนี้เพิ่มขึ้นในอนาคต ตามจำนวนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเช่าพักอาศัยหลักในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

■ สถิติการขออนุญาตก่อสร้างบ้าน จากสำนักงานเทศบาลเมืองแม่โจ้ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

1. สัมภาษณ์เกษตรกร เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน
2. สัมภาษณ์ผู้ที่ย้ายถิ่นฐานใหม่เข้ามาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ที่อยู่อาศัยไม่ถึง 10 ปี

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้แบ่งผลการศึกษาดังนี้

1. แผนพัฒนาภาครัฐที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อเนื่องต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้
2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้แนวโน้มการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้
3. การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

แผนพัฒนาภาครัฐที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อเนื่องต่อการเปลี่ยนแปลง การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

แผนพัฒนาภาครัฐที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อเนื่องต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ที่สำคัญได้แก่ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดล้านนา แผนพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ แผนพัฒนาเทศบาลเมืองแม่โจ้ และแผนพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยแต่ละแผนมีรายละเอียดที่มีผลกระทบต่อการใช้ที่ดินดังนี้

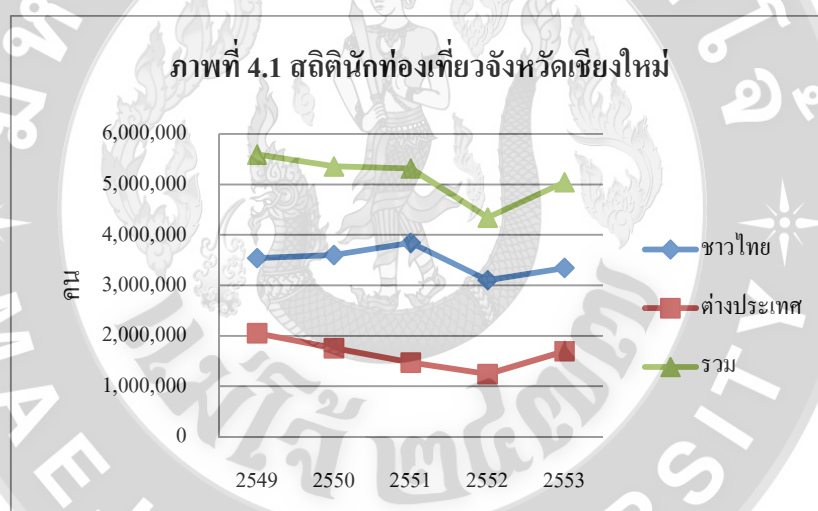
1. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดล้านนา (<http://region3.prd.go.th/strategy/>)

วิสัยทัศน์ของจังหวัด **(Vision)** “ประตูทองการค้าสู่โลก โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา นำอยู่ทุกถิ่นที่” เป้าประสงค์กลุ่มล้านนา **(Goals)** ที่มีผลต่อการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ คือ

1) เพิ่มมูลค่าการค้าการลงทุน: ทำให้มีความต้องการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์ และที่อยู่อาศัยของผู้ที่เข้ามาลงทุนในจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น ขณะที่ราคาที่ดินในตัวเมืองและชานเมืองที่ใกล้แหล่งคมนาคม เช่น สนามบิน สถานีขนส่ง และสถานีรถไฟ มีราคาสูงขึ้น คนก็หันมาหาที่อยู่ชานเมืองที่การคมนาคมสะดวก น้ำไม่ท่วม ไม่ไกลจากตัวเมือง ทำให้คนหลังไหลเข้ามาขว้างซื้อที่ดินชานเมือง

มากขึ้น โดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ตำบลหนองหาร และตำบลป่าไผ่ (รังสรรค์ อุดมศรี และคณะ, 2550)

2) เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว: จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางภาคเหนือ มีระบบคมนาคมที่สะดวก โดยเฉพาะการให้บริการทางเครื่องบินที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศนิยมมาใช้บริการมากขึ้น ขณะเดียวกันมีการเปิดสนามบินเชียงใหม่ให้เป็นสนามบินนานาชาติของภูมิภาคอีกด้วย ส่งผลให้คนมาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ปีละกว่า 4 ล้านคน (ภาพที่ 4.1) นักท่องเที่ยวชาวไทยหลายรายซื้อบ้านหลังที่ 2 ในจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้น โดยมากนิยมซื้อในโครงการของหมู่บ้านจัดสรร ที่ขยายตัวมากบนถนนสายเชียงใหม่-แม่โจ้ เพราะมีราคาที่ดินถูก ส่งผลให้บ้านจัดสรรในพื้นที่ของเทศบาลเมืองแม่โจ้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ขณะที่บ้านจัดสรรเพิ่มขึ้นพื้นที่การเกษตรลดลง (รังสรรค์ อุดมศรี และคณะ, 2550)

ที่มา: ศูนย์บริการการค้าการลงทุน จังหวัดเชียงใหม่, 2555

3) พัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์: มุ่งเน้นให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการศึกษา ส่งผลให้นักศึกษาต่างประเทศเข้ามาศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น และมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ก็เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งหนึ่งของประเทศไทยที่มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษามากขึ้นด้วยเป็นมหาวิทยาลัยที่โดดเด่นทางด้านการเกษตร ซึ่งมีบุคลากรและสื่อการเรียนการสอนที่พร้อมจึงทำให้ได้รับความนิยมของนักศึกษาต่างชาติ ที่เข้ามาศึกษาในระดับต้น และถือได้ว่าเป็นประชากรแฝงที่เข้ามาอาศัยในพื้นที่ของเทศบาลเมืองแม่โจ้

2. แผนพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่กำหนดแผนพัฒนาจังหวัดระยะเวลา 5 ปี คือ ปี 2554–2557 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “นครแห่งชีวิต และความมั่งคั่ง: City of Life and Prosperity” หมายถึง การเป็นเมืองที่ให้ความสุขและชีวิตที่มีคุณค่า แก่ผู้อยู่อาศัย และผู้มาเยือน ในฐานะเมืองที่น่าอยู่ และน่าท่องเที่ยวในระดับโลก พร้อมกับเป็นประตูการค้าการลงทุนสู่สากล

เป้าประสงค์ ที่สอดคล้องและส่งเสริมต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ คือ เชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลก สินค้าบริการมีคุณภาพ ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ที่เป็นธรรม เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีกลยุทธ์ คือ

1. ส่งเสริมและพัฒนาเชียงใหม่เป็นนครแห่ง วัฒนธรรมล้านนา น่าอยู่ น่าเที่ยว
2. ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น เพื่อการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม
3. ส่งเสริมและพัฒนาเชียงใหม่เป็นผู้นำด้านความหลากหลายในการผลิตด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมแปรรูป
4. ส่งเสริมการค้าการลงทุน

ซึ่งกลยุทธ์ทั้ง 4 อย่างนี้ จะทำให้คนเข้ามาเยือนและอยู่อาศัยในจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น การให้บริการห้องพักและที่พักอาศัยในตัวเมืองเพียงพออย่างเดียวคงไม่เพียงพอ ก็จะทำให้มีการขยายพื้นที่ให้บริการมากขึ้น โดยมากแล้วนักลงทุนก็จะมองหาพื้นที่สร้างแหล่งให้บริการที่สะดวกสบาย การคมนาคมสะดวก ซึ่งเทศบาลเมืองแม่โจ้เป็นเทศบาลเมืองแห่งที่ 2 ของจังหวัดเชียงใหม่มีมีฐานะทางเศรษฐกิจดี จึงได้รับการยกฐานะจากเทศบาลตำบลเป็นเทศบาลเมือง ดังนั้นปัจจุบันจึงมีสถานบริการต่างๆ เปิดให้บริการมากขึ้น โดยเฉพาะสถานบันเทิง และการใช้บริการที่พักอาศัยแบบทั้งรายวันและรายเดือนมากขึ้น

3. แผนพัฒนาเทศบาลเมืองแม่โจ้ ปี 2554-2556 (สำนักปลัดเทศบาลตำบลแม่โจ้, 2554)

วิสัยทัศน์ (Vision) “แม่โจ้เมืองน่าอยู่ เศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง ภาพแวดล้อมปราศจากมลพิษ รักษาจารีตประเพณี เป็นเมืองดี ชีวิตมีสุข นำไปสู่คุณภาพและการบริหารจัดการที่ดีแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน”

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา ที่เป็นปัจจัยชักจูงให้คนต่างพื้นที่เข้ามาอยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้มากที่สุด คือ การขจัดมลภาวะและสิ่งแวดล้อมไม่เป็นมลพิษให้บ้านเรือนและชุมชนน่าอยู่อย่างสงบสุข และให้ประชาชนได้รับบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มีความสะดวก

ยุทธศาสตร์ คือ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เทศบาลเมืองแม่โจ้มีการบริการจัดการและณรงค์กำจัดขยะมูลฝอยไม่ให้มีการตกค้างจนเป็นที่พอใจของชุมชน และผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมเยือน เห็นบ้านเมืองสะอาด จึงต้องการเข้ามาหาซื้อที่พักรักษาและทำธุรกิจระยะยาว นอกจากนี้ด้านโครงสร้างพื้นฐานก็มีการก่อสร้างและปรับปรุงบำรุงถนน สะพาน ทางเท้า ท่อระบายน้ำให้เป็นไปด้วยความสะดวก และที่สำคัญได้มีการติดตั้งและขยายไฟสาธารณะส่องสว่างให้การเดินทางในชุมชนมีความปลอดภัย ช่วยลดปัญหาอาชญากรรมได้อีกด้วย

4. แผนพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปรัชญามหาวิทยาลัย “มุ่งมั่นพัฒนาบัณฑิตสู่ความเป็นผู้อุดมด้วยปัญญา อดทน สู้งานเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อความเจริญรุ่งเรืองวัฒนาของสังคมไทยที่มีการเกษตรเป็นฐานราก”

วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย “เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีความเป็นเลิศทางการเกษตรในระดับนานาชาติ”

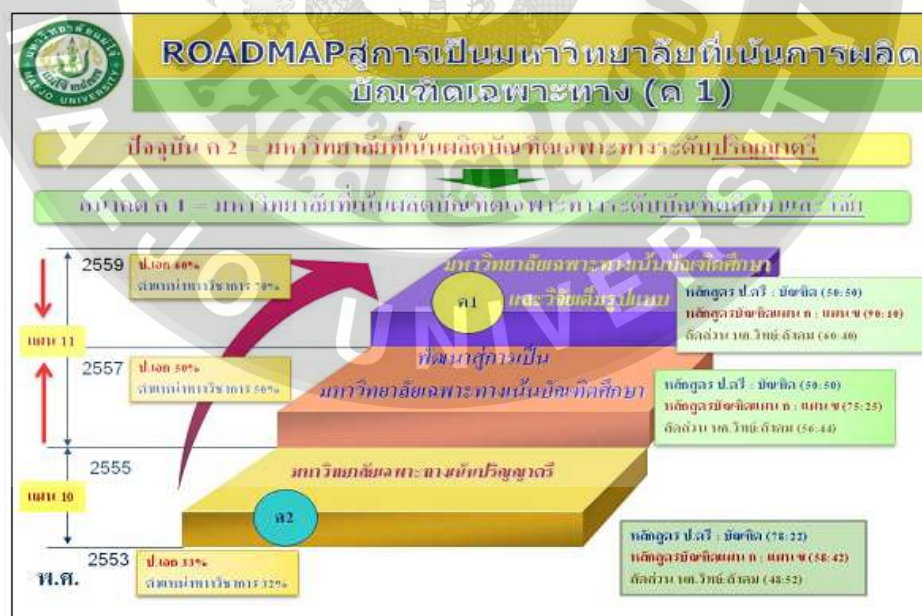
พันธกิจของมหาวิทยาลัย

1. ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในวิชาการและวิชาชีพโดยเฉพาะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurs) ที่ทนต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงโดยเน้นทางการเกษตร วิทยาศาสตร์ประยุกต์ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาวิชา ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนท้องถิ่น และสังคมของประเทศ
2. ขยายโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนทุกระดับ
3. สร้างและพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางการเกษตร และวิทยาศาสตร์ประยุกต์เพื่อการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่สังคม
4. ขยายบริการวิชาการและความร่วมมือในระดับประเทศและนานาชาติ
5. พัฒนามหาวิทยาลัยใหม่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านการเกษตร เพื่อเป็นที่พึ่งของตนเองและสังคม
6. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
7. สร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการใหม่ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความโปร่งใสในการบริหารงานประเพณียุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ที่เกี่ยวข้องกับการรับนักศึกษา ที่จะต้องเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ ช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อศึกษาในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ การผลิตบัณฑิตที่มีมาตรฐานและคุณภาพตามความต้องการของประเทศ โดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยสู่มหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิตเฉพาะทางระดับบัณฑิตศึกษาและวิจัย (ค1) อย่างเต็มรูปแบบในระยะเวลา 7 ปี (พ.ศ. 2553-2559) ดังนี้

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางที่เน้นผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี (ค 2) โดยมีการกำหนดเป้าหมายว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 มหาวิทยาลัยจะก้าวไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิตเฉพาะทาง (ค 1) ซึ่งการที่จะก้าวไปสู่ ค 1 นั้นมหาวิทยาลัยต้องเพิ่มการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ปริญญาโท เอก ให้มากขึ้น และมีการเพิ่มปริมาณงานวิจัยให้มากขึ้น โดยมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้ จะต้องมียุทธศาสตร์ปริญญาตรี : บัณฑิตศึกษา (50:50) หลักสูตรบัณฑิตแผน ก : แผน ข (90:10) สัดส่วนนักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : ด้านสังคมศาสตร์ (60:40) และควรมีอาจารย์ระดับปริญญาเอกร้อยละ 60 และมีตำแหน่งทางวิชาการร้อยละ 70 ฯลฯ ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องนำมากำหนดนโยบายเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป (ภาพที่ 4.2)

ภาพที่ 4.2 เส้นทางสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิตเฉพาะทาง

การวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงแนวโน้มการใช้ที่ดิน ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

1. การประมาณการณ์การเพิ่มขึ้นของประชากรและปริมาณขยะ

1.1 การประมาณการณ์การเพิ่มขึ้นของประชากร

อัตราการเติบโตประชากรเฉลี่ยของเทศบาลเมืองแม่โจ้ปี 2545-2554 พบว่า มีอัตราการเติบโตของประชากรไม่แน่นอน โดยในปี 2552 อัตราการขยายตัวของประชากรลดลงติดลบร้อยละ 2.84 ในขณะที่ปี 2553 และ 2554 อัตราการเติบโตของประชากรกลับขยายตัวมากกว่าร้อยละ 4 อย่างไรก็ตามในระยะเวลา 10 ปี มีประชากรเฉลี่ยเท่ากับ 17,697 คน และอัตราการเติบโตเฉลี่ยของประชากรเท่ากับ 0.017 (ตารางที่ 4.1) จากสถิติพบว่า ปี 2553-2554 มีค่าเฉลี่ยอัตราการเติบโตของประชากรสูงกว่าทุกๆ ปีที่ผ่านมาเพราะมีการย้ายเข้ามาอาศัยในพื้นที่ของคนต่างถิ่นเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น เทศบาลยกฐานะจากเทศบาลเป็นเทศบาลเมืองอันหมายถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจมีฐานะดีขึ้น ประกอบกับในปี 2554 เกิดอุทกภัยน้ำท่วมกรุงเทพฯ และปริมณฑลอย่างรุนแรง ต่อเนื่องยาวนาน ส่งผลให้ประชากรบางส่วนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลได้หาบ้านหลังที่ 2 ในจังหวัดเชียงใหม่ และในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ก็เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีโครงการบ้านจัดสรรเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากและมีคนต่างถิ่นย้ายเข้ามาอาศัยมากขึ้นทั้งอยู่แบบถาวรและประชากรแฝง ประกอบกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นมหาวิทยาลัยกำลังขยายเปิดรับนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ดังนั้นจึงใช้ประชากรและอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยของปี 2553-2554 เท่ากับ 18,866 คน และ 0.047 ตามลำดับ เป็นอีกตัวชี้วัดหนึ่งในการพยากรณ์เปรียบเทียบการเติบโตของประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

สำหรับประชากรจังหวัดเชียงใหม่และอัตราการขยายตัวของประชากร จากสถิติพบว่า มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องช่วงปี 2545-2547 ก่อนจะลดตัวลงเล็กน้อยในปี 2548 และปรับตัวเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปีถัดมาและเพิ่มขึ้นจนถึงปี 2551 จากนั้นลดตัวลงอีกครั้งในปี 2552 ต่อเนื่องถึงปี 2553 ก็ขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยอัตราการขยายตัวเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับจำนวนประชากร อย่างไรก็ตามประชากรโดยเฉลี่ยช่วงปี 2545-2553 ของจังหวัดเชียงใหม่เท่ากับ 1,647,088 คน และอัตราการขยายตัวเท่ากับ 0.0036 (ตารางที่ 4.2) และสมการที่ใช้คำนวณประมาณการประชากรสำหรับปีใดๆ มีสูตรคำนวณ ดังนี้

$$P = (1 + g)^t$$

โดยที่ P = จำนวนประชากร

g = อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย

t = ปีที่ใดๆ ที่พยากรณ์ $t = 1, 2, 3, \dots, n$

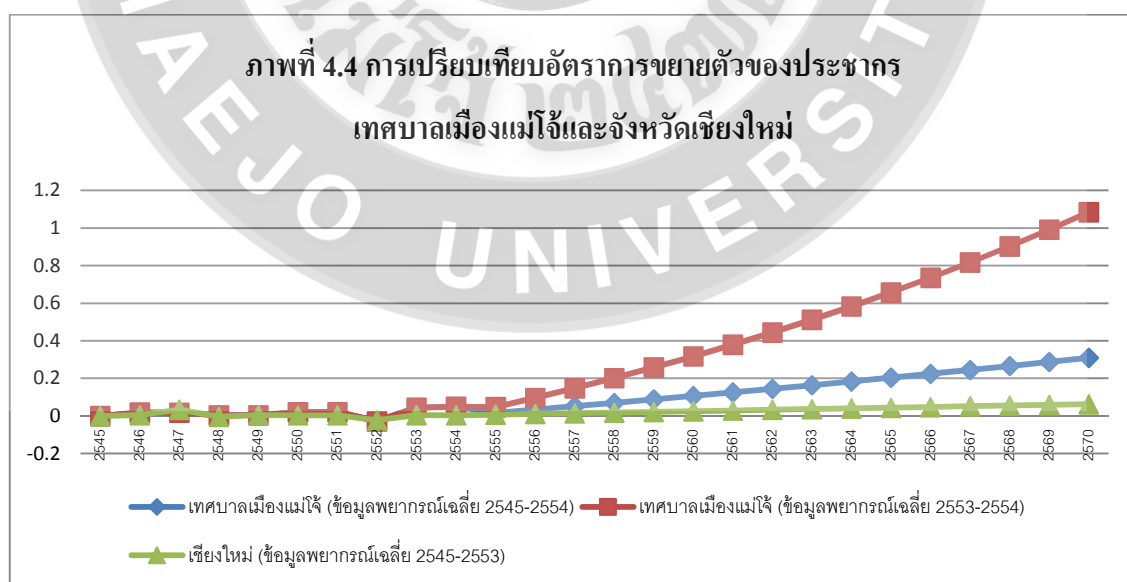
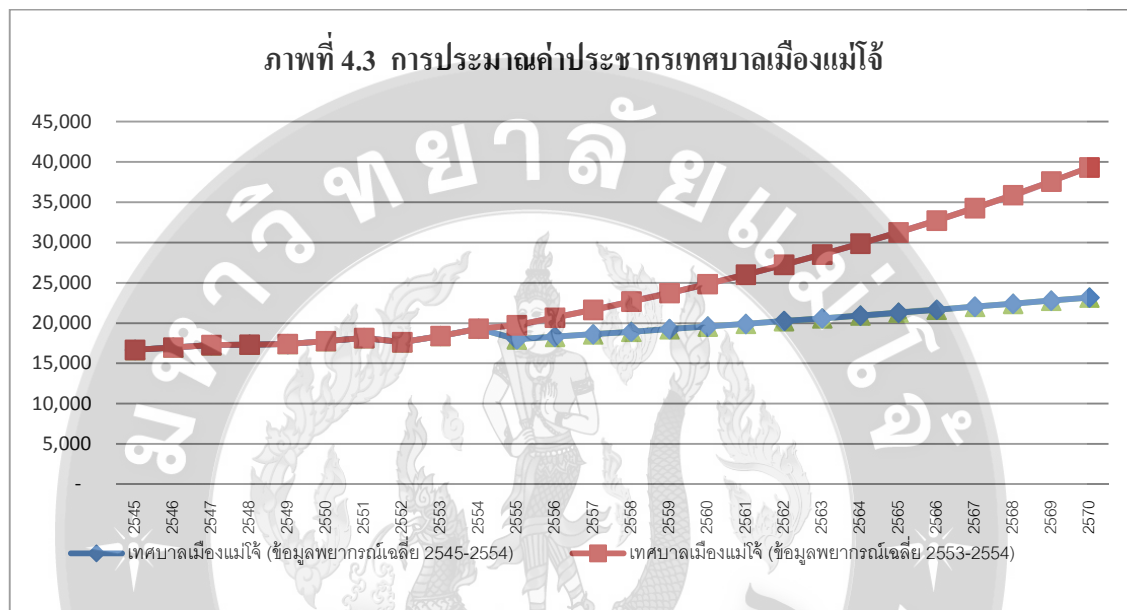
t_0 = ประชากรปีฐาน หรือเฉลี่ย

ผลการศึกษาการประมาณค่าประชากรและการเติบโตของประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้โดยใช้ข้อมูลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเฉลี่ยของปี 2545-2554 และข้อมูลเฉลี่ยปี 2553-2554 พบว่า การใช้ข้อมูลพยากรณ์เฉลี่ยปี 2553-2554 ประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ประชากรจะมีการขยายตัวเติบโตสูงกว่าการใช้ข้อมูลเฉลี่ยของปี 2545-2554 เป็นค่าพยากรณ์ โดยในปี 2555 เทศบาลเมืองแม่โจ้จะมีประชากรเท่ากับ 19,752.18 คน และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 39,338.27 คน ในปี 2570 ขณะที่การใช้ข้อมูลเฉลี่ยปี 2553-2554 เป็นตัวพยากรณ์ในปี 2555 เทศบาลเมืองแม่โจ้จะมีประชากรเท่ากับ 17,997.85 คน และเพิ่มขึ้นทุกปีจนถึงปี 2570 เทศบาลเมืองแม่โจ้จะมีประชากรเท่ากับ 22,032.92 คน (ภาพที่ 4.3) พร้อมกันนี้อัตราการขยายตัวของการเติบโตของข้อมูลทั้ง 2 ชุด เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับจำนวนประชากร อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบการพยากรณ์ของการขยายตัวของการเติบโตของประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ทั้ง 2 ชุด เปรียบเทียบกับการขยายตัวของการเติบโตของประชากรจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อัตราการขยายตัวของประชากรจังหวัดเชียงใหม่มีอัตราการเติบโตของขยายตัวต่ำกว่าอัตราการขยายตัวของเทศบาลเมืองแม่โจ้จากการใช้ข้อมูล 2 ชุดในการพยากรณ์เปรียบเทียบ (ภาพที่ 4.4)

1.2 การประมาณการณ์การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะ

ปริมาณขยะของเทศบาลเมืองแม่โจ้ช่วงปี 2544-2554 พบว่า ปี 2549 มีปริมาณขยะเฉลี่ยต่อปีมากที่สุดเท่ากับ 9,300 ตันต่อปี รองลงมาเป็นปี 2554 และ 2547 เท่ากับ 6,597.50 และ 6,600 ตันต่อปี ส่วนอัตราเฉลี่ยของปริมาณขยะช่วง 10 ปี เท่ากับ 5,915.45 ตันต่อปี อย่างไรก็ตามอัตราการเพิ่มของปริมาณขยะในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ไม่แน่นอนผันแปรไปตามเศรษฐกิจและอัตราการเติบโตของประชากรที่ไม่แน่นอนเช่นกัน (ตารางที่ 4.4) ซึ่งตรงข้ามกับปริมาณและอัตราการเพิ่มของขยะของ

จังหวัดเชียงใหม่ที่มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี แม้ว่าการจัดเก็บข้อมูลของสำนักงานสถิติของ จังหวัดเชียงใหม่ที่เริ่มเก็บปริมาณขยะในปี 2546 เฉพาะในเขตเทศบาลก็ตาม แต่ข้อมูลที่ได้ก็แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นของจังหวัดเชียงใหม่ได้เป็นอย่างดี แม้จะไม่สามารถนำมา พยากรณ์ปริมาณขยะที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตก็ตาม (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.1 ประชากรและอัตราการขยายตัวของประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

หมู่บ้าน	ประชากร (คน)									
	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
หมู่ที่ 1 บ้านแม่เตาไห	650	670	690	690	691	689	687	701	697	748
หมู่ที่ 2 บ้านป่าบง (บางส่วน)	361	368	376	372	368	367	366	362	388	416
หมู่ที่ 3 บ้านห้วยเกียง	1,218	1,228	1,238	1,245	1,252	1,234	1,217	1,196	1,207	1,294
หมู่ที่ 4 บ้านแม่โจ้	4,020	4,076	4,131	3,849	3,567	3,807	4,047	3,474	3,885	4,168
หมู่ที่ 5 บ้านสหกรณ์นิคม	2,263	2,327	2,393	2,452	2,512	2,578	2,644	2,660	2,685	2,880
หมู่ที่ 6 บ้านทุ่งป่าเก็ด	1,145	1,150	1,153	1,290	1,427	1,547	1,669	1,713	1,788	1,916
หมู่ที่ 9 บ้านทุ่งหมื่นน้อย	900	922	944	975	1,007	1,039	1,072	1,074	1,129	1,210
หมู่ที่ 10 บ้านเกษตรใหม่ (บางส่วน)	261	266	271	279	290	318	346	359	363	390
หมู่ที่ 11 บ้านไร่สหกรณ์	959	959	959	970	982	1,032	1,083	1,089	1,145	1,227
หมู่ที่ 12 บ้านแม่โจ้ใหม่	846	862	878	856	836	821	808	796	775	831
หมู่ที่ 5 บ้านแม่แก้ดน้อย	1,273	1,294	1,316	1,312	1,310	1,334	1,359	1,355	1,322	1,418
หมู่ที่ 10 บ้านหลังมัน	875	895	915	982	1,049	1,017	987	974	989	631
หมู่ที่ 13 บ้านพัฒนาทรายแก้ว	832	867	902	928	955	775	597	577	583	625
หมู่ที่ 4 บ้านพะป่าห้า(บางส่วน)	421	426	434	434	436	451	467	478	524	562
หมู่ที่ 7 บ้านศรีสหกรณ์	656	671	682	704	728	762	797	823	934	1,001
รวม	16,680	16,981	17,282	17,338	17,410	17,771	18,146	17,631	18,414	19,317
อัตราประชากรขยายตัว		0.018	0.018	0.003	0.004	0.021	0.021	-0.028	0.044	0.049
อัตราประชากรขยายตัวเฉลี่ย 10 ปี	0.017					ประชากรเฉลี่ย 17,697				
อัตราประชากรขยายตัวเฉลี่ย 2545-2554	0.047					ประชากรเฉลี่ย 18,866				

ที่มา: เทศบาลเมืองแม่โจ้, 2555

ตารางที่ 4.2 ประชากรและอัตราการขยายตัวของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่

อำเภอ	ประชากร (คน)								
	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
เมืองเชียงใหม่	247,672	248,340	242,726	242,974	243,065	242,709	241,825	238,460	238,332
จอมทอง	65,755	65,848	64,891	65,162	65,563	65,646	65,675	65,816	65,893
เชียงดาว	76,028	76,424	86,177	86,683	87,071	87,561	87,922	81,264	81,594
ไชยปราการ	44,896	43,913	47,847	47,898	47,926	47,783	47,919	44,218	44,368
ดอยเต่า	27,606	27,645	27,208	27,284	27,186	27,189	27,127	27,189	27,217
ดอยสะเก็ด	63,461	63,967	63,540	64,116	64,847	65,276	65,810	66,432	66,914
กิ่งอำเภอดอยหล่อ	28,166	28,011	27,695	27,623	27,446	27,245	26,976	26,798	26,632
ฝาง	106,624	106,956	118,874	121,033	121,374	123,137	123,487	111,562	112,004
พร้าว	54,846	54,494	52,590	52,222	51,844	51,495	51,321	50,641	50,399
แม่แจ่ม	65,960	66,357	66,181	66,524	67,055	67,363	67,807	56,723	56,834
แม่แตง	75,765	75,767	79,056	82,094	75,784	75,527	75,352	74,314	74,365
แมริม	79,427	80,155	81,409	82,943	83,716	84,215	84,815	84,570	84,902
แม่ว้าง	31,022	31,045	30,868	30,871	30,859	31,041	31,120	31,103	31,151
กิ่งอำเภอแม่ออน	21,871	21,859	21,624	21,652	21,726	21,627	21,427	21,405	21,326
แม่อาย	73,040	73,342	76,708	77,295	77,490	77,719	77,690	71,359	72,138
เวียงแหง	23,833	24,246	26,667	28,876	29,279	29,570	29,836	26,653	27,028
สะเมิง	22,997	22,944	23,090	23,236	23,301	23,385	23,512	23,371	23,346
สันกำแพง	73,507	73,799	73,208	73,721	74,488	75,101	76,124	76,611	77,330
สันทราย	97,593	100,295	102,709	105,771	108,352	110,291	89,092	89,902	91,969

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

อำเภอ	ประชากร (คน)								
	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
สันป่าตอง	78,376	77,994	77,152	76,824	76,612	76,279	75,923	75,762	75,600
สารภี	75,042	75,037	101,156	74,782	75,196	75,488	75,892	76,331	76,438
หางดง	68,816	69,952	71,145	72,275	73,538	74,490	99,014	100,110	101,600
ออมก๋อย	49,956	50,911	51,514	54,568	60,737	60,327	60,512	57,915	58,581
ฮอด	43,596	43,919	43,401	43,582	43,843	43,935	44,139	43,465	43,710
อำเภอกัลยาณิวัฒนา	-	-	-	-	-	-	-	10,574	10,808
รวม	1,595,855	1,603,220	1,657,436	1,650,009	1,658,298	1,664,399	1,670,317	1,632,548	1,640,479
อัตราประชากรขยายตัว		0.0046	0.0338	-0.0045	0.0050	0.0037	0.0036	-0.0226	0.0049
อัตราประชากรขยายตัวเฉลี่ย 9 ปี		0.0036			ประชากรเฉลี่ย	1,647,088			

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่, 2555

ตารางที่ 4.3 ปริมาณขยะเทศบาลเมืองแม่โจ้ 2544-2554

ปี	ปริมาณขยะ (ตัน)				อัตราเพิ่ม
	ปริมาณขยะ/วัน	ปริมาณขยะ/เดือน	ปริมาณขยะ/ปี	เฉลี่ย/ปี	
2544	12.00	360.00	4,320-4,380	4,350.00	-
2545	14.00	420.00	5,040-5,110	5,075.00	0.17
2546	16.00	480.00	5,760-5,840	5,800.00	0.14
2547	18.20	546.00	6,552-6,643	6,597.50	0.14
2548	11.85	332.00	3,959-4,040	4,000.00	-0.39
2549	26.66	800.00	9,000-9,600	9,300.00	1.33
2550	16.00	480.00	5,000-5,760	5,400.00	-0.42
2551	18.20	546.00	6,552-6,643	6,597.50	0.22
2552	16.00	480.00	5,000-5,760	5,400.00	-0.18
2553	16.70	503.00	5,800-6,095	5,950.00	0.10
2554	17.00	550.00	6,200-7,000	6,600.00	0.11
เฉลี่ย	16.60	499.73	-	5,915.45	0.12

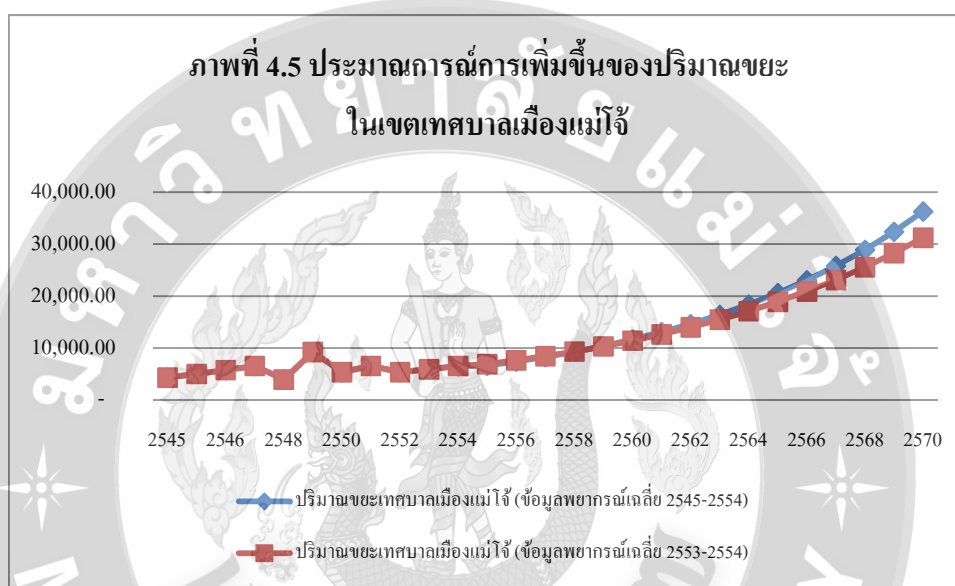
ที่มา: สำนักงานเทศบาลตำบลแม่โจ้, 2555

ตารางที่ 4.4 ปริมาณขยะจังหวัดเชียงใหม่ 2546-2552

ปี	ปริมาณขยะ (ตัน/วัน)			อัตราเพิ่ม
	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	
2546	468.50	-	468.50	-
2547	793.10	-	793.10	0.69
2548	453.00	540.00	993.00	-
2549	459.00	570.00	1,029.00	0.04
2550	717.16	1,075.52	1,792.68	0.74
2551	728.29	1,252.93	1,981.22	0.11
2552	729.30	1,338.79	2,068.09	0.04
เฉลี่ย	621.19	955.45	1,303.65	-

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่, 2555

สำหรับการพยากรณ์การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ โดยใช้ข้อมูลเฉลี่ยปริมาณขยะของปี 2544-2554 และข้อมูลเฉลี่ยของปี 2553-2554 ซึ่งเป็นปีที่มีการเติบโตของประชากรเฉลี่ยสูงเป็นตัวเปรียบกับข้อมูลเฉลี่ยของ 10 ปี ผลการพยากรณ์ พบว่า ข้อมูลทั้ง 2 ชุด ที่ใช้พยากรณ์ ช่วงปี 2556-2564 มีปริมาณขยะใกล้เคียงกัน ส่วนปี 2565-2570 การพยากรณ์โดยใช้ข้อมูลเฉลี่ย 10 ปี จะมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นมากกว่าการใช้ข้อมูลเฉลี่ยของปี 2553-2554 (ภาพที่ 4.5)

2. ประเมินการความต้องการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย

2.1 การขยายตัวเปิดรับนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นสถาบันการอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ เป็นมหาวิทยาลัยกำลังขยายเปิดรับนักเรียนนักศึกษาใหม่เพิ่มทุกปี จากปี 2551 รับนักศึกษาใหม่เข้าศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 5,699 คน และเพิ่มเป็น 7,015 คน ในปี 2553 และหลังจากนั้นเปิดรับนักศึกษาลดลงจนถึงปี 2555 รับนักศึกษาเข้าศึกษาจำนวน 5,452 คน อย่างไรก็ตาม เมื่อรวมนักศึกษาทุกชั้นปีในแต่ละปีพบว่า กลับมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีโดยในปี 2551 มีจำนวน 16,334 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 19,601 คน ในปี 2555 อย่างไรก็ตามแต่ละปีมีนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละไม่ต่ำกว่า 1,000 คน (ตารางที่ 4.5) เนื่องจากมีนักศึกษาไม่จบตามระยะเวลาที่กำหนด หรือเป็นนักศึกษาตกค้างจำนวนหนึ่ง ในปี 2555 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีรวมทุกคณะที่ไม่จบตามหลักสูตรและศึกษาอยู่ในปีที่ 5 มีจำนวนมากถึง 716 คน ศึกษาในปีที่ 6 จำนวน 192 คน และอีกจำนวน 2 คน กำลังศึกษาอยู่

ในปีที่ 10 (ภาพที่ 4.6) นักศึกษาที่เพิ่มขึ้นแสดงถึงความต้องการบริการห้องพักรอพักเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นการเปลี่ยนที่ดินที่เคยเป็นพื้นที่เกษตรกรรมเดิมมาเป็นที่อยู่อาศัยย่อมเพิ่มสูงมากขึ้นตามไปด้วยและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นตามการแยกตัวของคณะและสาขาวิชาต่างๆ ที่เปิดสอนหลากหลายสาขามากขึ้น

ตารางที่ 4.5 สถิตินักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปี 2551-2555

ปี	นักศึกษาที่รับเข้าแต่ละปี (คน)				รวมทุกชั้นปี (คน)
	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	รวม	
2551	5,481	204	14	5,699	16,334
2552	5,850	249	38	6,137	17,230
2553	6,705	246	64	7,015	18,851
2554	5,926	254	10	6,190	19,342
2555	5,234	201	17	5,452	19,601

ที่มา: สำนักทะเบียน มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2555

2.2 ข้อมูลการขออนุญาตก่อสร้างจากสำนักงานเทศบาลเมืองแม่โจ้

ในปี 2552-2553 จากสถิติเทศบาลเมืองแม่โจ้ พบว่า ออกใบอนุญาตก่อสร้างบ้านจำนวนมากใน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 9 บ้านทุ่งหมื่นน้อย รองลงมาเป็นหมู่ที่ 5 บ้านสหกรณ์นิคม หมู่ที่ 10 บ้านเกษตรใหม่ และหมู่ที่ 7 บ้านศรีสหกรณ์ ตามลำดับ โดยเฉพาะบ้านทุ่งหมื่นน้อยมีโครงการบ้านจัดสรรคึกขนาดใหญ่ของหมู่บ้านนนทিকা และบ้านสหกรณ์นิคมก็มีหมู่บ้านกาญจนกวิวัฒน์เกิดขึ้นเช่นกัน โดยทั้ง 2 โครงการกำลังขยายระยะการก่อสร้างขึ้นอย่างต่อเนื่องตามความต้องการของผู้บริโภคซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ หน่วยงานราชการในพื้นที่ใกล้เคียง และคนต่างถิ่นซึ่งโดยมากย้ายถิ่นฐานมาจากต่างจังหวัด ในปี 2552 มีการขออนุญาตก่อสร้างอาคารพาณิชย์ทั้งสิ้นจำนวน 82 คูหา โดย

หมู่ที่ 5 บ้านสหกรณ์นิคมมีการสร้างมากที่สุด 32 คูหา (ร้อยละ 39.51) รองลงมาเป็นหมู่ที่ 10 บ้านเกษตรใหม่ร้อยละ 19.95 และในปี 2553 มีการขออนุญาตก่อสร้างอาคารพาณิชย์ทั้งสิ้น 139 คูหา ซึ่งมีการก่อสร้างมากที่สุดหมู่ที่ 10 บ้านหลังเนิน จำนวน 54 คูหา (ร้อยละ 38.85) รองลงมาเป็นหมู่ที่ 5 บ้านสหกรณ์นิคม และหมู่ที่ 7 บ้านศรีสหกรณ์ ร้อยละ 28.06 และ 15.11 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.6)

สำหรับการขออนุญาตก่อสร้างหอพักที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี 2552-2553 นั้น แสดงถึงความต้องการที่พักอาศัยของนักศึกษาที่เป็นประชากรแฝงส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ ที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดรับนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ความต้องการด้านที่พักอาศัยที่เป็นห้องเช่าเพิ่มมากขึ้นในรูปของหอพัก โดยในปี 2552 มีผู้ขออนุญาตก่อสร้างทั้งหมด 34 หลังรวม 385 ห้อง เฉลี่ยประมาณหลังละ 28 ห้อง อย่างไรก็ตามมีการก่อสร้างหอพักขนาดใหญ่ในหมู่ที่ 9 บ้านทุ่งหมื่นน้อย เฉลี่ยหลังละ 46 ห้อง ส่วนหมู่ที่ 5 บ้านสหกรณ์นิคมมีการก่อสร้างหอพักจำนวนมากที่สุดถึง 5 หลัง รองลงมาเป็นหมู่ที่ 4 บ้านแม่โจ้ สำหรับในปี 2553 การก่อสร้างหอพักยังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยมีการก่อสร้างทั้งหมด 53 หลัง จำนวน 1,664 ห้อง เฉลี่ยประมาณ 32 ห้องต่อหลัง อย่างไรก็ตามมีการก่อสร้างหอพักขนาดใหญ่ในหมู่ที่ 7 บ้านศรีสหกรณ์เฉลี่ยหลังละประมาณ 60 ห้อง ส่วนหมู่ที่ 5 บ้านสหกรณ์นิคมมีการก่อสร้างมากที่สุดจำนวน 15 หลัง เฉลี่ย 28 ห้องต่อหลัง รองลงมาเป็นหมู่ที่ 4 บ้านแม่โจ้ และหมู่ที่ 10 บ้านหลังเนิน มีจำนวนการก่อสร้างและจำนวนห้องเฉลี่ยเท่ากัน จำนวน 11 หลัง เฉลี่ยหลังละประมาณ 31 ห้อง (ตารางที่ 4.6)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีข้อมูลไม่เพียงพอสำหรับการพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ก็ตาม เนื่องจากการจัดเก็บข้อมูลการขออนุญาตมีไม่เพียงพอที่จะทำการพยากรณ์ แต่ก็พออนุมานได้ว่าการเพิ่มขึ้นของประชากร การเปิดรับนักศึกษาเพิ่มขึ้นของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และการเพิ่มขึ้นของขออนุญาตสร้างบ้าน อาคารพาณิชย์ และหอพักที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทางการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่ลดลง และเปลี่ยนแปลงมาเป็นที่อยู่อาศัยมากขึ้นโดยเฉพาะในพื้นที่หมู่ที่ 10 บ้านหลังเนิน รองลงมาเป็นหมู่ที่ 5 บ้านสหกรณ์นิคม หมู่ที่ 9 บ้านทุ่งหมื่นน้อย และหมู่ที่ 7 บ้านศรีสหกรณ์ ตามลำดับ สำหรับแนวโน้มในอนาคตนั้น เมื่อพื้นที่เกษตรลดลง การขยายตัวของความต้องการด้านที่อยู่อาศัยก็มีแนวโน้มที่จะขยายไปยังหมู่บ้านอื่นๆ เพิ่มขึ้นตามมาอย่างแน่นอน ส่งผลต่อความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองแม่โจ้มีแนวโน้มจะหนาแน่นมากขึ้น และพื้นที่การเกษตรก็จะยิ่งหายากและลดลงเช่นกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าพื้นที่การเกษตรจะลดลงสวนทางกับการพัฒนาของเมืองที่เจริญมากขึ้น

ตารางที่ 4.6 สถิติการขออนุญาตก่อสร้างในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

ตำบล	หมู่บ้าน	2552				2553			
		บ้าน (หลัง)	อาคารพาณิชย์ (คูหา)	หอพัก (หลัง)	หอพัก (ห้อง)	บ้าน (หลัง)	อาคารพาณิชย์ (คูหา)	หอพัก (หลัง)	หอพัก (ห้อง)
หนองหาร	หมู่ที่ 1 บ้านแม่เตาไห							1	3
	หมู่ที่ 3 บ้านห้วยเกียง							1	16
	หมู่ที่ 4 บ้านแม่โจ้			4	111		15	11	339
	หมู่ที่ 5 บ้านสหกรณ์นิคม	10	32	5	142	2	39	15	420
	หมู่ที่ 6 บ้านทุ่งป่าเกิด							1	10
	หมู่ที่ 9 บ้านทุ่งหมื่นน้อย	24	3	2	92	16		7	230
	หมู่ที่ 10 บ้านเกษตรใหม่	8	16					1	36
	หมู่ที่ 11 บ้านไร่นาสหกรณ์		3					1	26
	หมู่ที่ 12 บ้านแม่โจ้ใหม่						8		
	หมู่ที่ 10 บ้านหลังเนิน		13	3	40		54	11	346
ป่าไผ่	หมู่ที่ 13 บ้านพัฒนาทรายแก้ว						2		
	หมู่ที่ 7 บ้านศรีสหกรณ์	5	14			15	21	4	238
รวม		47	81	14	385	33	139	53	1,664

ที่มา: สำนักงานเทศบาลเมืองแม่โจ้, 2554

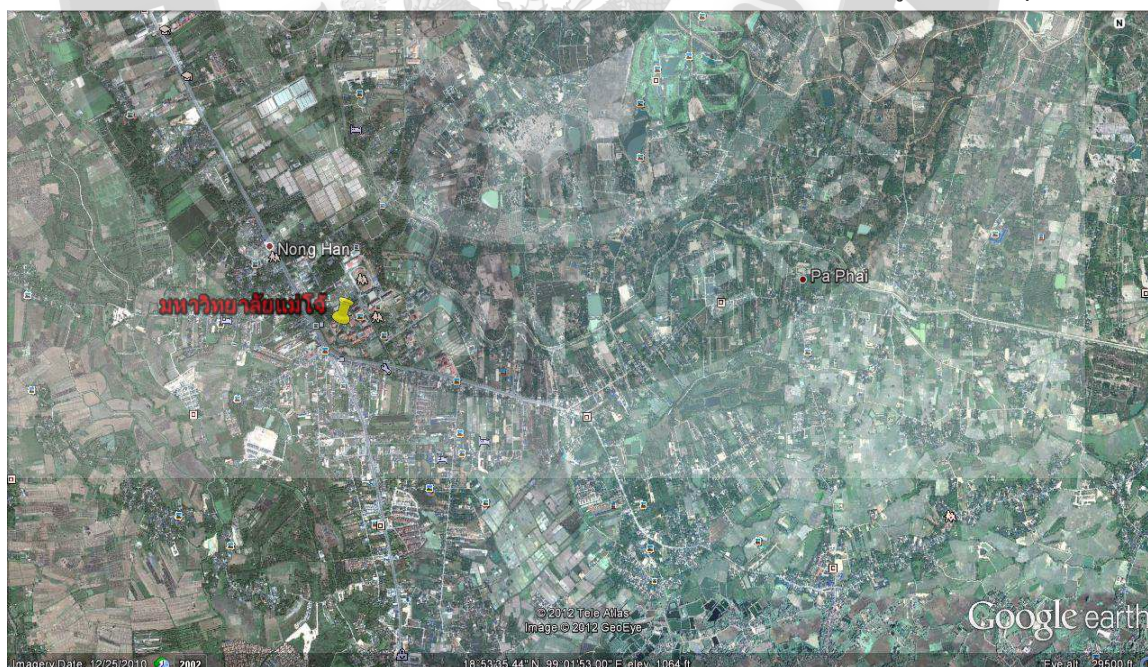
การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

1. การสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม

1.1 เกษตรกรในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

เทศบาลเมืองแม่โจ้ มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 19.46 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,155 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล คือตำบลหนองหาร (10 หมู่บ้าน) ตำบลป่าไผ่ (3 หมู่บ้าน) และตำบลหนองจ่อม (2 หมู่บ้าน) รวม 15 หมู่บ้าน จากการสำรวจข้อมูลภาคสนามพื้นที่ที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ พบว่า บ้านหลังหมื่น ตำบลป่าไผ่ บ้านศรีสหกรณ์ ตำบลหนองจ่อม บ้านแม่โจ้ บ้านแม่โจ้ใหม่ และบ้านสหกรณ์นิคม ตำบลหนองหาร ชุมชนได้เปลี่ยนจากเดิมที่เคยเป็นชุมชนเกษตรกรรมพื้นที่เกือบทั้งหมดเปลี่ยนไปเป็นชุมชนเพื่อที่อยู่อาศัยและหอพัก จนเกือบไม่เหลือพื้นที่ทำการเกษตร หรือที่เหลือก็เป็นเพียงพื้นที่ปลูกไม้ผลเพียงเล็กน้อยบริเวณบ้านที่อยู่อาศัยของคนท้องถิ่นดั้งเดิม ที่ดินที่เคยเป็นพื้นที่เกษตรปลูกข้าวและพืชผลเกษตรในอดีตเมื่อกว่า 10 ปีที่ผ่านมา เช่น ถั่วเหลือง มันฝรั่ง มะเขือเทศ ฯลฯ แต่ปัจจุบันนี้ ปี 2554 พื้นที่เหล่านี้เปลี่ยนไปเป็นหอพักและที่อยู่อาศัยจนเกือบหมดโดยไม่เหลือพื้นที่เกษตรสำหรับปลูกพืชอีกต่อไป (ภาพที่ 4.7)

ภาพที่ 4.7 พื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินการเกษตร ไปเป็นพื้นที่อยู่อาศัยหรือธุรกิจ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ทั้งหมด 152 คน ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นชายร้อยละ 61.84 และหญิง ร้อยละ 38.16 โดยเกษตรกรอายุมากที่สุด 84 ปี น้อยที่สุด 30 ปี และอายุเฉลี่ย 55 ปี การศึกษาส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 77.63 รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 11.84 อย่างไรก็ตามอาชีพหลักของผู้ให้สัมภาษณ์มีอาชีพเกษตรกรร้อยละ 68.42 รองลงมามีอาชีพ รับจ้างและการเกษตรร้อยละ 23.68 สมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน/ครัวเรือน ร้อยละ 32.89 รองลงมาเฉลี่ย 4 คนต่อครัวเรือน ร้อยละ 28.29 และบางครัวเรือนมีสมาชิกอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่มากกว่า 8 คน จำนวน 2 ครัวเรือน ส่วนแรงงานที่ทำงานในภาคเกษตรมากที่สุดจำนวน 2 คน ร้อยละ 50.66 รองลงมาเป็น 1 คน ร้อยละ 39.47 ทั้งนี้ยังพบว่าเกษตรกรร้อยละ 4.61 มีการจ้างเหมาแรงงานในกิจกรรม การเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวโดยจ้างเหมาเป็นไร่ ราคาขึ้นอยู่กับตลาดท้องถิ่นระหว่างแรงงานและเจ้าของ ที่ดิน ส่วนการดูแลระหว่างพืชเจริญเติบโตเจ้าของที่ดินจะเป็นผู้ดูแลเอง อย่างไรก็ตามครัวเรือนที่มี แรงงานทำงานในภาคเกษตรแต่แรงงานที่มีอยู่ก็ยังไม่เพียงพอจำเป็นต้องเข้ามาช่วยงานในบางกิจกรรม โดยเฉพาะในช่วงการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยว ในการจ้างแรงงานเข้ามาช่วยในกิจกรรมเหล่านี้ โดยมาก จ้างแรงงานเพียง 1 คน สูงถึงร้อยละ 75.36 รองลงมาจ้างแรงงานจำนวน 2 คน ร้อยละ 14.49 ในด้าน ประสิทธิภาพการเกษตรของเกษตรกรมากที่สุดถึง 53 ปี น้อยที่สุด 1 ปี แต่โดยเฉลี่ยมีประสิทธิภาพเท่ากับ 23 ปี สำหรับการถือครองที่ดินทำการเกษตรเปรียบเทียบก่อนและหลังปี 2550 พบว่า การถือครองที่ดิน เฉลี่ยลดลงจาก 9.53 ไร่ ลดลงเป็น 8.39 ไร่ (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	61.84
	หญิง	38.16
	รวม	100
อายุ	สูงสุด	30
	ต่ำสุด	84
	เฉลี่ย	55
การศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 4	77.63
	ประถมศึกษาปีที่ 6	11.84
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	3.29
	มัธยมศึกษาปีที่ 6	3.29
	ปริญญาตรี	3.95
	รวม	100

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
ค้าขาย	1	0.66
ทำการเกษตร	104	68.42
ค้าขายและรับจ้าง	6	3.95
ค้าขายและทำการเกษตร	1	0.66
รับจ้างและทำการเกษตร	36	23.68
รับราชการและทำการเกษตร	3	1.97
ธุรกิจส่วนตัวและทำการเกษตร	1	0.66
รวม	152	100
สมาชิกในครัวเรือน (ครัวเรือน)		
สมาชิก 1 คน	4	2.63
สมาชิก 2 คน	19	12.50
สมาชิก 3 คน	50	32.89
สมาชิก 4 คน	43	28.29
สมาชิก 5 คน	23	15.13
สมาชิก 6 คน	11	7.24
สมาชิก 8-10คน	2	1.32
รวม	152	100
แรงงานในภาคเกษตร (ครัวเรือน)		
<u>ทำงานเต็มเวลา</u>		
แรงงาน 1 คน	60	39.47
แรงงาน 2 คน	77	50.66
แรงงาน 3 คน	3	1.97
แรงงาน 4 คน	5	3.29
<u>จ้างเหมาแรงงาน</u>	7	4.61
รวม	152	100
ครัวเรือนที่มีการจ้างแรงงานชั่วคราว หรือ แรงงานในครอบครัวมาช่วยงานบางเวลา		
แรงงานชั่วคราวจำนวน 1 คน	52	75.36
แรงงานชั่วคราวจำนวน 2 คน	10	14.49
แรงงานชั่วคราวจำนวน 3 คน	3	4.35
แรงงานชั่วคราวจำนวน 4 คน	1	1.45
แรงงานชั่วคราว มากกว่า 5 คน	3	4.35
รวม	69	100

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำเกษตร (ปี)		
น้อยที่สุด	1	
มากที่สุด	53	
เฉลี่ย	23	
การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร	ก่อนปี 2550 (ไร่)	หลังปี 2550 (ไร่)
เกษตรกรมีที่ดินเพาะปลูกน้อยสุด	0.5	0.25
เกษตรกรมีที่ดินเพาะปลูกมากที่สุด	50	50
เฉลี่ย	9.53	8.39

การถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรของเกษตรกรในปี 2544 ร้อยละ 48.68 เป็นการเช่าที่ดิน รองลงมามีที่ดินเป็นของตนเองร้อยละ 36.84 และบางรายแม้ว่าจะมีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ก็มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอสำหรับทำเกษตรหรือยังพอมิเวลาว่าง และ/หรือ มีแรงงานพอที่จะทำการเพาะปลูกเพิ่มได้อีกจึงเช่าที่ดินอีกจำนวนหนึ่งเพาะปลูก เกษตรกรในกลุ่มนี้มีถึงร้อยละ 10.53 และมีที่ดินเพาะปลูกเฉลี่ยทั้งที่เป็นของตนเองและเช่าเพียง 1.67 ไร่ ซึ่งน้อยกว่าการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรในรูปแบบอื่นๆ ส่วนอัตราค่าเช่าที่ดินนั้น พบว่า เกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเองและเช่า จ่ายอัตราค่าเช่าเฉลี่ยสูงสุดถึง 1,700 บาทต่อไร่ รองลงมาเกษตรกรที่เช่าที่ดินจ่ายค่าเช่าเฉลี่ย 1,198 บาทต่อไร่ และผู้ที่เช่าที่ดินและอื่นๆ เสียค่าเช่าเฉลี่ย 1,000 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 การถือครองที่ดินของเกษตรกรเพื่อเพาะปลูกปี 2544

การถือครองที่ดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ที่ดินเพาะปลูกปี 2544 (ไร่)			อัตราค่าเช่า (บาท/ไร่)		
			น้อยที่สุด	มากที่สุด	เฉลี่ย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	เฉลี่ย
เป็นของตนเอง	56	36.84	0.50	20	5.68	-	-	-
เช่าที่ดิน	74	48.68	0.25	40	8.92	300	2,750	1,198
อื่นๆ	3	1.97	1	3	1.67	-	-	-
เป็นของตนเอง และเช่าที่ดิน	16	10.53	2	44	9.69	500	2,500	1,700
เป็นของตนเอง และอื่นๆ	2	1.32	4	5	4.5	-	-	-
เช่าที่ดิน และอื่นๆ	1	0.66	8	8	8	1,000	1,000	1,000
รวม	152	100	-	-	-	-	-	-

สำหรับแหล่งน้ำใช้ในการเกษตรร้อยละ 90.79 ใช้น้ำจากชลประทาน รองลงมาใช้น้ำฝน และ น้ำบาดาล ร้อยละ 3.95 และ 3.29 ตามลำดับ นอกจากนี้เกษตรกรที่ยังทำการเกษตรในปัจจุบันร้อยละ 93.42 ไม่เคยขายที่ดิน ส่วนอีกร้อยละ 6.58 เคยขายที่ดิน โดยขายให้ทั้งคนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่ ผู้ที่ ขายที่ดินมากที่สุดจำนวน 6 ไร่ และน้อยที่สุด 2 งาน ราคาขายเฉลี่ย 512,941.18 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.9)

ในด้านปัญหาการผลิตที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำ พบว่า การนำน้ำเข้ามาใช้ในการเพาะปลูกใน แปลง ที่ต้องผ่านที่ดินของคนอื่น หรือแปลงข้างเคียงจากเดิมที่เดิมเคยเป็นที่นา แล้วปัจจุบันเปลี่ยนไป เป็นที่อยู่อาศัย เกษตรกรร้อยละ 95.39 ไม่มีปัญหาในการนำน้ำเข้าแปลงเพาะปลูก ส่วนที่เหลือร้อยละ 4.61 มีปัญหาในการนำน้ำเข้าแปลงนา แต่ก็แก้ไขปัญหาโดยใช้การพูดคุยและเจรจากับเจ้าของที่ดิน ส่วนด้านคุณภาพน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก (น้ำจากบ้านเรือนและหอพักปล่อยลงมาปะปน) ที่เกษตรกร ส่วนใหญ่ใช้น้ำจากชลประทาน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.29 ไม่มีปัญหาคูณภาพน้ำ และอีกร้อยละ 46.71 มีปัญหาคูณภาพน้ำจากบ้านเรือนและหอพักปล่อยปะปนมากับคลองส่งน้ำเป็นน้ำเน่าเสีย แต่เกษตรกรแก้ไขปัญหาโดย ปล่อยให้น้ำพัดพาเสียไปก่อนๆ ที่จะนำน้ำเข้าแปลงเกษตร อย่างไรก็ตามจากการสอบถามไม่พบว่าเกษตรกรเหล่านี้เคยมีปัญหาคูณภาพน้ำ หรือโรคพืชหนักจากการแช่น้ำใน การเพาะปลูกในรอบ 2-3 ปีที่ผ่านมา ในด้านความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันที่เคยเป็นเคยเป็นวิถี ชีวิตของเกษตรกรพื้นถิ่นดั้งเดิมในอดีต เช่น ความร่วมมือในการคัดลอกลำเหมืองหรือคลองส่งน้ำ ร้อยละ 94.74 ยังคงมีวิถีชีวิตความร่วมมือเหมือนเดิม แต่อีกร้อยละ 5.26 เห็นว่าความร่วมมือของชุมชน เปลี่ยนไป ส่วนหนึ่งมาจากที่ดินถูกเปลี่ยนมือไปเป็นของคนต่างถิ่นหรือนายทุน เหลือเกษตรกรไม่กี่ราย ที่ทำการเกษตรที่ใช้น้ำในคลองส่งน้ำแต่ละสาย เกษตรกรที่ประสบปัญหาเหล่านี้ แก้ไขปัญหาโดยจ้าง เหมมาแรงงานในการขุดลอกคลองร้อยละ 3.95 และจ้างรถแม็คโครขุดลอกร้อยละ 1.31 นอกจากนี้ เกษตรกรร้อยละ 82.90 ไม่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำในการผลิต และร้อยละ 17.10 มีปัญหาการขาด แคลนน้ำในการผลิต เกษตรกรกลุ่มนี้แก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันไป ด้วยวิธีการของตัวเองหรือรวมกลุ่ม กันในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น แก้ไขปัญหาโดยขุดน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ สร้างบ่อเก็บกักน้ำขึ้นมาใช้เอง และ เจริญจากขอน้ำจากเจ้าหน้าที่ชลประทานปล่อยน้ำให้นอกเหนือจากกำหนดการปล่อยน้ำที่กำหนดไว้ (ตารางที่ 4.10)

การใช้ที่ดินในการผลิตของเกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพดินในแปลงเพาะปลูกที่ความอุดม สมบูรณ์ของดินลดลง ร้อยละ 17.76 เกษตรกรปรับตัวแก้ไขปัญหามาโดยการใส่ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยคอกในการ ปรับปรุงดิน นอกจากนี้เกษตรกรร้อยละ 20.39 ประสบปัญหาโรคแมลงที่เกิดจากดิน (เช่น โรคเน่าคอ ดิน เกิดจากการใช้ที่ดินเข้มข้น ไม่พักดิน เป็นต้น) แต่เกษตรกรเหล่านี้แก้ไขปัญหาโดยการใส่ยาฆ่า แมลงถึงร้อยละ 15.13 และการพรวนดินก่อนและปลูกพืชหมุนเวียนร้อยละ 5.26 ส่วนเรื่องความขัดแย้ง เกี่ยวกับการแบ่งสรรที่ดินเพื่อทำการเพาะปลูกในครอบครัว และญาติ พี่ น้อง และความขัดแย้งการ

เช่าที่ดินกับเพื่อนบ้านนั้น พบว่า มีเพียงรายเดียวที่มีความขัดแย้งในการเช่าที่ดินกับเพื่อนบ้าน ปัญหา
ดังกล่าวแก้ไขได้โดยการพูดคุยเจรจากัน (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.9 แหล่งน้ำใช้ในการเกษตรและการขายที่ดินของเกษตรกร

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แหล่งน้ำใช้ในการเกษตร (ครัวเรือน)		
น้ำฝน	6	3.95
น้ำคลองหนองสาธารณะ	2	1.32
แม่น้ำ	1	0.66
น้ำชลประทาน	138	90.79
น้ำบาดาล	5	3.29
รวม	152	100.00
การขายที่ดินของเกษตรกร		
ไม่เคยขาย	142	93.42
เคยขาย	10	6.58
รวม	152	100
คนซื้อที่ดินเป็นคนในพื้นที่	5	50.00
คนซื้อที่ดินเป็นคนนอกพื้นที่	5	50.00
รวม	10	100
เกษตรกร 10 ราย ที่ขายที่ดิน		
ขายมากที่สุด	6 ไร่	
ขายน้อยที่สุด	2 งาน	
เฉลี่ยไร่ละ	512,941.18	

หมายเหตุ: ที่ดินที่อยู่ติดกับถนนสายหลักจะขายได้ราคาสูงกว่า ถนนซอยในหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.10 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้น้ำในการผลิต

กิจกรรม	จำนวน (คน)		การปรับตัวในการแก้ไขปัญหา
	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา	
1. การนำน้ำเข้ามาแปลงปลูกที่ต้องผ่านที่ดินของคนอื่น หรือแปลงข้างเคียงจากเดิมที่เคยเป็นทีนา แล้วปัจจุบันเปลี่ยนไปเป็นที่อยู่อาศัย	145 (95.39)	7 (4.61)	1. ปลอ่ยให้น้ำพัดพาน้ำเสียไปก่อนๆ ที่จะนำน้ำเข้าแปลงเกษตร
2. คุณภาพน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก (น้ำจากบ้านเรือนและหอพักปล่อยลงมาปะปน)	81 (53.29)	71 (46.71)	1. ปลอ่ยให้น้ำพัดพาน้ำเสียไปก่อนๆ ที่จะปลอ่ยน้ำเข้าแปลงเกษตร
3. ในรอบ 2-3 ปี ท่านเคยมีปัญหาแพ้ น้ำหรือโรคผิวหนังจากการแช่น้ำในการเพาะปลูก	152 (100.00)	-	
4. ความร่วมมือในการคัดลอกลำเหมืองหรือคลองส่งน้ำ	144 (94.74)	8 (5.26)	1. จ้างเหมาแรงงานในการขุดลอก (6 คน หรือร้อยละ 3.95) 2. จ้างรถแม็คโครขุดลอกคลอง (2 คน หรือร้อยละ 1.31)
5.การขาดแคลนน้ำในการผลิต	126 (82.90)	26 (17.10)	1. ใช้น้ำบาดาล (8 คน หรือร้อยละ 5.26) 2. มีการกักเก็บน้ำไว้ (16 คน หรือร้อยละ 10.53) 3. เจริญจากขอ น้ำจากชลประทาน (2 คน หรือร้อยละ 2.32)

ตารางที่ 4.11 ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพดิน

กิจกรรม	จำนวน (ครัวเรือน)		การปรับตัวในการแก้ไขปัญหา
	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา	
1. คุณภาพดินอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง	125 (82.24)	27 (17.76)	1. ใช้ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ในการปรับปรุงดิน (6.58%)
2. โรคและแมลงที่เกิดจากดิน (เช่น โรคเน่าคอดิน เกิดจากการใช้ที่ดินเข้มข้น ไม่พักดิน เป็นต้น)	121 (79.61)	31 (20.39)	1. ใช้ยาฆ่าแมลง (23 คน หรือร้อยละ 15.13) 2. การพรวนดินก่อนและปลูกพืชหมุนเวียน (8 คน หรือร้อยละ 5.26)
3. ความขัดแย้งเกี่ยวกับการแบ่งสรรที่ดินเพื่อการเกษตรในครอบครัว และ ญาติ พี่น้อง	152 (100.00)	-	
4. ความขัดแย้งการเช่าที่ดินกับเพื่อนบ้าน	151 (99.46)	1 (0.66)	1. การพูดคุยเจรจา

ตารางที่ 4.12 ปัญหาเกี่ยวกับแรงงานในการผลิต

กิจกรรม	จำนวน (ครัวเรือน)		การปรับตัวในการแก้ไขปัญหา
	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา	
1. แรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการผลิต	107 (70.40)	45 (29.60)	1. จ้างแรงงาน
2. การแลกเปลี่ยนแรงงาน หรือการลงแขก	103 (67.76)	49 (32.34)	1. จ้างแรงงาน (46 คน หรือร้อยละ 30.26) 2. จ้างเหมาแรงงาน (3 คน หรือร้อยละ 2.08)
3. การจ้างแรงงานในการผลิตเกษตร	37 (24.34)	115 (75.66)	1. แรงงานในท้องถิ่น (คนไทย) (38 คน หรือร้อยละ 23.68) อัตราค่าจ้างเฉลี่ย 176 บาท/วัน 2. แรงงานต่างด้าว (79 คน หรือร้อยละ 52.98) อัตราค่าจ้างเฉลี่ย 176 บาท/วัน
4. การนำเครื่องจักรอุปกรณ์เข้ามาทดแทนแรงงาน	152 (100.00)	-	1. ลดการจ้างแรงงาน และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
เครื่องตัดหญ้า	7 (4.61)		
เครื่องพ่นยา	7 (4.61)		
รถไถ	61 (40.13)		
รถไถเดินตาม	11 (7.24)		
เครื่องสูบน้ำ	2 (1.32)		
เครื่องพรวนดิน	1 (0.66)		
เครื่องตัดหญ้า, เครื่องพ่นยา	6 (3.95)		
เครื่องตัดหญ้า, เครื่องพ่นยา, รถไถ, เครื่องพ่นยา	6 (3.95)		
เครื่องตัดหญ้า, รถไถ	2 (1.32)		
เครื่องตัดหญ้า, รถไถเดินตาม	1 (0.66)		
เครื่องตัดหญ้า, เครื่องสูบน้ำ	7 (4.61)		
เครื่องพ่นยา, รถไถ	1 (0.66)		
รถไถ, เครื่องพรวนดิน	25 (16.45)		
เครื่องตัดหญ้า, เครื่องพ่นยา, รถไถเดินตาม	1 (0.66)		
เครื่องพ่นยา, รถไถ, เครื่องสูบน้ำ	2 (1.32)		
รถไถ, เครื่องสูบน้ำ, เครื่องพรวนดิน	1 (0.66)		
จ้างเหมาเครื่องจักรทุกกิจกรรมในการผลิต	11 (7.24)		

2. ผู้ที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้อาศัยอยู่ไม่ถึง 10 ปี

การย้ายถิ่นฐานของคนต่างถิ่นหรือต่างพื้นที่เข้ามาในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ ในระยะ 10 ปี ที่ผ่านมา ผลจากการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ที่ให้ข้อมูล 66 คน เป็นหญิงร้อยละ 71.21 และชาย ร้อยละ 28.79 โดยมีอายุน้อยที่สุด 23 ปี อายุมากที่สุด 65 ปี และเฉลี่ย 41.55 ปี เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดถึงร้อยละ 33.33 รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 25.76 และ 19.70 ตามลำดับ สำหรับผู้ที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาร้อยละ 56.06 เป็นผู้ที่ย้ายนอกเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ และที่เหลือร้อยละ 43.94 เป็นการย้ายถิ่นภายในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ ทั้งนี้การย้ายถิ่นฐานโดยมากก็มาเพื่อค้าขายร้อยละ 53.03 และประกอบธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 36.36 ในกลุ่มธุรกิจส่วนตัวจำนวน 24 ราย ร้อยละ 75 ประกอบธุรกิจหอพัก รองลงมาเป็นธุรกิจบริการและตักแฉวให้เช่าตามลำดับ (ตารางที่ 4.13)

ธุรกิจหอพักมีการก่อสร้างและเปิดให้บริการอย่างมากในช่วงปี 2551-2553 กลุ่มเป้าหมายของการให้บริการของธุรกิจต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ร้อยละ 68.18 เป็นกลุ่มนักศึกษา และสาเหตุที่เข้ามาประกอบธุรกิจในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้เพราะอยู่ใกล้มหาวิทยาลัยแม่โจ้และเป็นชุมชนใหญ่ร้อยละ 75.76 และอยู่ใกล้บ้านร้อยละ 16.67 ในด้านการจ้างงาน พบว่า มีธุรกิจเพียง 21 รายจาก 24 รายที่มีการจ้างงาน โดยร้อยละ 61.90 เป็นการจ้างงานแรงงานคนไทย อัตราค่าจ้างอยู่ระหว่าง 170-200 บาทต่อวัน และอีกร้อยละ 38.10 เป็นการจ้างงานแรงงานต่างด้าว อัตราค่าจ้างเฉลี่ยระหว่าง 150-180 บาท (ตารางที่ 4.14)

ในด้านสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น พบว่า สถานประกอบการไม่มีระบบกำจัดน้ำเสียร้อยละ 45.45 ส่วนอีกร้อยละ 39.39 ระบายน้ำเสียลงท่อน้ำทิ้งสาธารณะ และมีเพียงร้อยละ 15.15 ที่มีระบบบำบัดน้ำเสียเป็นของตนเอง ในด้านมลพิษทางเสียงมีเพียงผู้ประกอบการรายเดียวที่ถูกร้องเรียนในเรื่องของการส่งเสียงดัง สำหรับปัญหาอาชญากรรมมีเพียงร้อยละ 19.70 เป็นอาชญากรรมจากการขโมยของทั่วไป (ร้อยละ 9.09) รถจักรยานยนต์หาย (ร้อยละ 7.58) และถังแก๊สหาย (ร้อยละ 3.03) ทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น พบว่า มีเพียง 44 ราย มีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่น โดยมากเป็นกิจกรรมสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นร้อยละ 50.00 รองลงมาเป็นกิจกรรมพัฒนาเยาวชนและกิจกรรมของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้ประกอบการที่มาประกอบธุรกิจในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้จ่ายรายได้ให้กับท้องถิ่นในรูปของภาษีจำนวน 36 รายเป็นเงิน 336,072 บาทต่อปี และอีกจำนวน 51 รายจ่ายค่าขยะคิดเป็นเงินรายได้เข้าเทศบาลเมืองแม่โจ้ปีละ 77,220 บาทต่อปี (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.13 ข้อมูลพื้นฐานประชากรที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	19	28.79
หญิง	47	71.21
รวม	66	100.00
อายุ		
สูงสุด	23	
ต่ำสุด	65	
เฉลี่ย	41.55	
การศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 6	17	25.76
มัธยมศึกษาปีที่ 3	5	7.58
มัธยมศึกษาปีที่ 6	13	19.70
อนุปริญญา	7	10.61
ปริญญาตรี	22	33.33
สูงกว่าปริญญาตรี	2	3.03
รวม	66	100.00
ที่อยู่ตามทะเบียนราษฎร		
ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้	29	43.94
นอกเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้	37	56.06
รวม	66	100.00
อาชีพ		
รับจ้าง	7	10.61
ค้าขาย	35	53.03
ธุรกิจส่วนตัว	24	36.36
รวม	66	100.00
ประเภทของธุรกิจ		
หอพัก	18	27.27
ห้องแถว-ตึกแถวให้เช่า	2	3.03
ธุรกิจบริการ	4	6.06
รวม	66	100.00

ตารางที่ 4.14 ประเภทธุรกิจและการให้บริการของผู้ที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ธุรกิจหอพัก (เริ่มทำธุรกิจปี พ.ศ.)		
2546	1	5.56
2550	2	11.11
2551	5	27.78
2552	6	33.33
2553	4	22.22
รวม	18	100.00
กลุ่มลูกค้าเป้าหมายการให้บริการของธุรกิจ		
นักศึกษา	45	68.18
ประชาชนทั่วไป	2	3.03
คนทำงาน	5	7.58
นักศึกษา 90%และคนทำงาน 10%	4	6.06
นักศึกษา80% คนทำงาน10% และประชาชนทั่วไป 10%	9	13.64
คนทำงาน 50% และประชาชนทั่วไป 50%	1	1.52
รวม	66	100.00
สาเหตุที่เข้ามาประกอบธุรกิจในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้		
ใกล้มหาวิทยาลัยแม่โจ้และเป็นชุมชนใหญ่	50	75.76
ใกล้บ้าน	11	16.67
ต้องการมีธุรกิจของตน	3	4.55
ญาติแนะนำ	2	3.03
รวม	66	100.00
การจ้างงาน		
มีการจ้างงานแรงงานคนไทย		
(อัตราค่าจ้าง 170-200 บาท/วัน)	13	61.90
มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าว		
(อัตราค่าจ้าง 150-180 บาท/วัน)	8	38.10
รวม	21	100.00

ตารางที่ 4.15 สิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การกำจัดน้ำเสียของสถานประกอบการ		
ไม่มี	30	45.45
ระบายลงท่อน้ำทิ้งสาธารณะ	26	39.39
มีบ่อบำบัดน้ำเสียของตนเอง	10	15.15
รวม	66	100.00
การถูกร้องเรียนของสถานประกอบการ		
ไม่เคยถูกร้องเรียน	65	98.48
ถูกร้องเรียน -เรื่องเสียงดัง	1	1.52
รวม	66	100.00
ปัญหาอาชญากรรม		
ไม่เคย	53	80.30
เคย-รถจักรยานยนต์หาย	5	7.58
เคย-ถังแก๊สหาย	2	3.03
เคย-ขโมยของทั่วไป	6	9.09
รวม	66	100.00
การมีส่วนร่วมของกิจกรรมในชุมชน		
คณะกรรมการหมู่บ้าน	5	11.36
กิจกรรมสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	22	50.00
กิจกรรมพัฒนาเยาวชน	11	25.00
กิจกรรมของมหาวิทยาลัยแม่โจ้	6	13.64
รวม	44	100.00
การจ่ายรายได้ให้กับท้องถิ่น	จำนวน (คน)	บาท/ปี
ภาษี	36	336,072
ค่าขยะ	51	77,220

3. ผู้บริหารเทศบาลเมืองแม่โจ้

ในการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการนายธีระวัฒน์ ปาจันทร์ รองนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองแม่โจ้ วันที่ 18 พฤษภาคม 2554 เวลา 10.00 น. – 11.30 นาฬิกา การบริหารงานภายใต้การนำของนายปิยะศักดิ์ ยโสธรชัย บริหารงานมาแล้วเป็นระยะเวลา 2 ปี มีสมาชิกเทศบาลเมืองแม่โจ้จาก 2 เขต เขตละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 18 คน นโยบายและแผนงานที่ทำมาแล้ว กำลังดำเนินการอยู่และที่จะดำเนินการต่อไป มีดังนี้

1. นโยบายและแผนงานด้านความสะอาด-ภูมิทัศน์

1.1 การจัดเก็บขยะ กำหนดให้พนักงานทำการจัดเก็บทุกวัน (ยกเว้นวันอาทิตย์) จากเดิมที่เคยจัดเก็บแบบวันเว้นวัน ทำให้ขยะไม่เหลือตกค้างเหมือนกับในอดีต

1.2 โครงการผู้พิทักษ์ความสะอาด โดยให้แต่ละหมู่บ้านทำประชาคมและคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านละ 1 คน ในการจัดเก็บขยะที่ตกเรี่ยลาดหรือเศษกิ่งไม้หักตกสองข้างไหล่ทางถนน เพื่อให้ถนนสะอาดตาภูมิทัศน์สวยงาม โดยอาสาสมัครเหล่านี้ได้รับค่าจ้างตามค่าแรงขั้นต่ำอัตรา 5,080 บาทต่อเดือน

1.3 การปรับปรุงภูมิทัศน์สองข้างทางด้วยการปลูกต้นไม้และปลูกไม้ดอกไม้ประดับให้สวยงามตามทางแยกต่างๆ ของชุมชน และถนนสายหลักบริเวณหน้ามหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการตัดหญ้า 2 ข้างทางของถนนในชุมชนจากไหล่ถนนจนถึงรั้วของชาวบ้านอีกด้วย

1.4 การประกวด eco-waste เทศบาลเมืองแม่โจ้ชนะเลิศการประกวดเป็น 1 ใน 6 ของประเทศไทย

1.5 การประกวด eco-village (ชุมชนสีเขียว) ส่งเข้าโครงการเข้าประกวด 3 หมู่บ้าน คือ บ้านแม่โจ้ บ้านป่าขาม และบ้านห้วยเกี๋ยง

1.6 การประกวด eco-tourism เป็นการทำงานร่วมกัน 3 หน่วยงาน คือ เทศบาลเมืองแม่โจ้ เทศบาลคำป่าไผ่ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการดำเนินงานร่วมกันจัดทำผังเมืองที่เหมาะสมสำหรับด้านสิ่งแวดล้อม

2. นโยบายและแผนงานด้านความปลอดภัยในชีวิต-ทรัพย์สิน

ความปลอดภัยในการจราจรและลดอุบัติเหตุในการเดินทาง ระยะเวลา 1 ปี หลังดำเนินโครงการไม่มีอุบัติเหตุร้ายแรงถึงแก่ชีวิตเกิดขึ้นอีก การดำเนินการดังกล่าวสามารถช่วยลดอุบัติเหตุ การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่และผู้สัญจรไปมาบนท้องถนนได้

2.1 การติดตั้งสัญญาณจราจร 2 จุด คือ สี่แยกวัดทุ่งเศรษฐี (แยกวัดศรีสหกรณ์เดิม) และสี่แยกทางเข้าวัดทุ่งเศรษฐี ที่แยกจากถนนสายหลักแม่โจ้-เชียงใหม่ (ไฟแดงแห่งที่ 2 ใกล้กับปั๊มเอสโซ่) ซึ่งจุดนี้ใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้นจำนวน 1,700,000 บาท

2.2 การติดตั้งไฟส่องสว่างบนถนนสายทรายเก่า บริเวณด้านข้างมหาวิทยาลัย แม่โจ้ ช่วยเพิ่มแสงสว่างให้กับนักศึกษาและประชาชนที่ต้องสัญจรไปมายามค่ำคืน เดิมบริเวณนี้มักจะเกิดอุบัติเหตุบ่อยในช่วงฤดูฝน ถนนด้านที่ติดกับรั้วของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ไม่มีแสงสว่าง

3. นโยบายและแผนงานด้านสุขภาพอนามัย

3.1 กองทุนสุขภาพ แบ่งการออมทรัพย์ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด

1. ออมวันละ 1 บาท หรือเดือนละ 30 บาท เมื่อสมัครเป็นสมาชิกครบ 6 เดือน สวัสดิการที่จะได้รับมีดังนี้

ก. กรณีคลอดบุตร กองทุนจะมอบของขวัญและเงินขวัญถุงให้กับสมาชิก

ข. กรณีเข้าโรงพยาบาลจะได้รับค่าเสียเวลาประกอบอาชีพวันละ 100 บาท โดยกองทุนจะจ่ายให้เมื่อมีใบรับรองแพทย์มาแสดงเป็นหลักฐาน

ค. กรณีเสียชีวิต จะได้รับค่าสินไหมรายละ 2,500 บาท

2. ออมวันละ 2 บาท หรือเดือนละ 60 บาท เงื่อนไขของการเป็นสมาชิกใช้เงื่อนไขเดียวกันกับกรณีแรก แต่สวัสดิการต่างๆ สมาชิกจะได้รับเพิ่มเป็น 2 เท่าของกรณีแรก

อย่างไรก็ตามกองทุนนี้ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมดประมาณ 2,400 คน มีเงินกองทุนทั้งหมด 700,000 บาท และเทศบาลมีแผนที่จะจัดหาเงินสมทบเข้ากองทุนให้ครบ 1,000,000 บาท และหากกองทุนนี้ดำเนินการครบ 1 ปี จังหวัดเชียงใหม่ก็จะจัดหาเงินสมทบเข้ากองทุนเช่นเดียวกัน ซึ่งเงินกองทุนดังกล่าวในอนาคต เมื่อมีเงินกองทุนมากขึ้นก็จะปล่อยกู้เพื่อการศึกษาให้กับสมาชิกเพื่อนำไปใช้จ่ายให้กับสมาชิกที่มีบุตรหลานกำลังศึกษาอยู่

3.2 โครงการจัดสร้างสถานที่พักผ่อนคนชรา อยู่ระหว่างดำเนินการโดยใช้สถานที่ของวัดห้วยเกียงเป็นสถานที่จัดสร้าง อาคารพักผ่อน 1 หลัง จำนวน 8 ห้อง วัตถุประสงค์ของโครงการนี้เพื่อรับดูแลผู้ป่วยที่ต้องพักฟื้นร่างกาย และต้องมีผู้ชำนาญการด้านพยาบาลเป็นผู้ดูแล เช่น ผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต เป็นต้น เมื่อบุตรหลานต้องออกไปทำงานนอกบ้าน แล้วไม่มีผู้ดูแล สามารถที่จะนำมาฝากไว้กับสถานพักผ่อนให้เป็นผู้ดูแลได้ และหลักเลิงานบุตรหลานสามารถที่จะมารับกลับไปดูแลเองได้ เป็นต้น

3.3 จัดหารถพยาบาลบริการให้กับชุมชน เป็นโครงการที่จะดำเนินการในอนาคต วัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับคนในชุมชน ในการจัดส่งผู้ป่วยไปยังโรงพยาบาลด้วยรถพยาบาลที่มีอุปกรณ์ในการช่วยเหลือชีวิตเบื้องต้นที่ทันสมัย

4. นโยบายและแผนงานด้านศิลปวัฒนธรรม

4.1 โครงการผู้สูงอายุสัญจร จัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสพบปะกัน แลกเปลี่ยนความรู้ และพูดคุยกัน คลายความเหงา ตลอดจนมีกิจกรรมนันทนาการ การเล่นเกมทายปัญหา การ

ฟ้อนรำ การแข่งขันการชอพื้นเมืองเป็นต้น สถานที่จัดกิจกรรมก็จะเป็นวัด หรือศาลาชุมชนของหมู่บ้าน กิจกรรมจะจัดขึ้นเดือนละ 1 ครั้ง หมุนเวียนกันไปแต่ละหมู่บ้าน เทศบาลเมืองแม่โจ้สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมครั้งละ 20,000 บาท

4.2 การฟื้นฟูโครงการแห่เทียนเข้าพรรษา เพื่อความสามัคคีของชุมชน และการมีส่วนร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม ตลอดจนสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ต่อไป

4.3 โครงการงดห้ำเข้าพรรษา ให้คนในชุมชนสมัครเข้าร่วมโครงการ และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมโครงการปฏิญาณตนต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่าจะงดดื่มสุราตลอดช่วงเข้าพรรษา และให้ครอบครัวช่วยทำบัญชีค่าใช้จ่ายเพื่อให้เห็นถึงค่าใช้จ่ายที่สามารถลดลงไปได้เท่าไร เมื่อไม่ดื่มสุรา นอกจากนี้ยังมีวิธีการตรวจสอบผู้ที่เข้าร่วมโครงการด้วยการสอบถามบุตรหลานที่อยู่ในวัยศึกษา ถึงพฤติกรรมของผู้ที่เข้าร่วมโครงการว่าดื่มสุราหรือไม่หลังจากที่เข้าร่วมโครงการ

5. นโยบายและแผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างถนน อันดับแรกพิจารณาถนนที่เป็นลูกรังก่อนในการก่อสร้าง รองลงมาเป็นถนนที่สร้างมาก่อนหน้านั้นชำรุด เป็นหลุมเป็นบ่อ และสร้างท่อระบายน้ำถนนสันทรายสายเก่าที่อยู่ในเขตปกครองของเทศบาลเมืองแม่โจ้ รวมทั้งสร้างทางระบายน้ำให้ไหลได้สะดวกในช่วงฤดูน้ำหลาก

6. นโยบายและแผนพัฒนาด้านสาธารณูปโภค

6.1 การจัดหาน้ำประปาให้ครบทุกหมู่บ้าน เริ่มดำเนินการโครงการนำร่องบ้านทุ่งป่าเกิดใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้น 2,700,000 บาท โดยให้ชุมชนบริหารจัดการกันเอง และรายได้ที่ได้รับก็นำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนนั้น

6.2 การจัดหาน้ำดื่มสะอาด ดำเนินโครงการนำร่องบ้านห้วยเกียง และอยู่ระหว่างดำเนินการประมูลราคาก่อสร้าง และอุปกรณ์ในการดำเนินการผลิตน้ำดื่ม

7. นโยบายและแผนงานด้านการบริการ ขอแยกตัวการให้บริการทะเบียนราษฎร จากอำเภอสันทราย มาให้บริการที่เทศบาลเมืองแม่โจ้ เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ ทั้งการแจ้งเกิดตาย และย้ายที่อยู่ อย่างไรก็ตามในเรื่องของการทำบัตรประชาชน ยังคงต้องไปใช้บริการที่อำเภอสันทรายเหมือนเดิม เนื่องจากเป็นความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ

8. นโยบายและแผนพัฒนาด้านการเกษตร จากการสัมภาษณ์กิจกรรมดำเนินการดังนี้

8.1 โครงการทำปุ๋ยอินทรีย์ ดำเนินการและจัดทำโดยเทศบาลเมืองแม่โจ้แจกจ่ายให้กับเกษตรกรมาแล้ว 2 ครั้ง นอกจากนี้โครงการยังต่อยอดด้วยการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรนำไปดำเนินการต่อ และยังจัดส่งเกษตรกรเหล่านี้ไปฝึกอบรมในโครงการ “ทำปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกฟืนกอง” กับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ วัตถุประสงค์เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกร

8.2 โครงการฝึกอบรมอาชีพเสริมให้กับแม่บ้านเกษตรกร ในการทำผลิตภัณฑ์ใช้เองในครัวเรือน เช่น น้ำยาล้างจาน

8.3 โครงการแจกเมล็ดพันธุ์พืชให้กับเกษตรกรนำปลูก เช่น พริก บวบ ฯลฯ

8.4 โครงการแจกขำหอยเชอร์รี่

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์แรกของการศึกษา เพื่อต้องการทราบถึง ศักยภาพนโยบายการพัฒนาภาครัฐที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ ซึ่งนโยบายที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ คือ นโยบายของจังหวัด และนโยบายของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยจังหวัดเชียงใหม่ วิสัยทัศน์ “นครแห่งชีวิต และความมั่งคั่ง: City of Life and Prosperity” หมายถึง การเป็นเมืองที่ให้ความสุขและชีวิตที่มีคุณค่า แก่ผู้อยู่อาศัย และผู้มาเยือน ในฐานะเมืองที่น่าอยู่ และน่าท่องเที่ยวในระดับโลก พร้อมกับเป็นประตูการค้าการลงทุนสู่สากล ส่งผลให้ผู้คนทั้งในและต่างประเทศมาเยือนจังหวัดเชียงใหม่กว่าปีละ 5 ล้านคน หลายคนขึ้นขอใบวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของจังหวัดเชียงใหม่ ก็จะเข้าซื้อบ้านหลังที่ 2 เพื่อเป็นที่พักผ่อนหรืออยู่อาศัยในยามที่มาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ บางรายเลือกซื้อที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองแม่โจ้เพราะราคาที่ดินยังไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับราคาที่ดินในพื้นที่อื่นๆ นอกจากนี้ชาวต่างชาติหลายรายที่มาเที่ยวแล้วชอบเมืองเชียงใหม่และแต่งงานมีครอบครัวก็มักจะเลือกซื้อที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้เช่นกัน เพราะอยู่ในเขตพื้นที่น้ำไม่ท่วม สำหรับนโยบายของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ คือ ยุทธศาสตร์ที่เน้นการผลิตบัณฑิตที่มีมาตรฐานและคุณภาพตามความต้องการของประเทศ โดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยสู่มหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิตเฉพาะทางระดับบัณฑิตศึกษาและวิจัย (ค1) อย่างเต็มรูปแบบในระยะเวลา 7 ปี (พ.ศ. 2553-2559) ซึ่งมหาวิทยาลัยต้องเพิ่มการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ปริญญาโท เอก ให้มากขึ้น และมีการเพิ่มปริมาณงานวิจัยให้มากขึ้น โดยมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้ จะต้องมียุทธศาสตร์ปริญาตรี : บัณฑิตศึกษา (50:50) หลักสูตรบัณฑิตแผน ก : แผน ข (90:10) สัดส่วนนักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : ด้านสังคมศาสตร์ (60:40) และควรมีอาจารย์ระดับปริญญาเอกร้อยละ 60 และมีตำแหน่งทางวิชาการร้อยละ 70

สำหรับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายคนและธุรกิจที่เข้ามาในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ที่มีผลกระทบต่อเกษตรกร การที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นมหาวิทยาลัยกำลังขยายเปิดรับนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเคลื่อนย้ายและธุรกิจเข้ามาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ โดยการเคลื่อนย้ายคนเข้ามาอยู่แบบถาวรและการเคลื่อนย้ายแบบประชากรแฝง ของนักศึกษา ผู้ประกอบการรายย่อย แรงงานทั้งไทยและต่างด้าวที่คาดหวังจากการมีรายได้เพิ่มขึ้นและการมีงานทำ จากการที่จำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความต้องการบริการต่อเนื่องในด้านอื่นๆ ตามมา เช่น ความต้องการบริการห้องเช่า (หอพัก) ร้านอาหาร ร้านถ่าย

เอกสาร ร้านเกมส์ ร้านตัดผม ร้านจำหน่ายเครื่องสำอาง ร้านจำหน่ายเครื่องเขียน ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นผลมาจากการเคลื่อนย้ายของคนและธุรกิจของคนต่างถิ่นมากกว่าเป็นคนในพื้นที่

นอกจากนี้ในด้านการปรับตัวของเกษตรกรและชุมชนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ความพึงพอใจของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของชุมชนในอนาคต เกษตรกรในพื้นที่มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน โดยใช้เวลาวางจากการทำเกษตรไปรับจ้างตัดหญ้า หรือเป็นแม่บ้านตามหอพักต่างๆ เป็นต้น เกษตรกรที่มีที่ดินของตนเองแต่ไม่เพียงพอสำหรับการทำเกษตรจะเช่าจากนายทุนเสียอัตราค่าเช่าไร่ละ 1,700 บาทต่อปี ขณะที่ผู้ที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองแต่เช่าที่ดินของคนอื่นทำเสียค่าเช่าเฉลี่ย 1,198 บาทต่อไร่ ขณะเดียวกันคนต่างถิ่นที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ได้ปรับตัวให้สอดคล้องเข้ากับวิถีชีวิตชุมชนโดยการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมของท้องถิ่นและกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและยอมรับของคนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษายังมีข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลอีกเป็นจำนวนมาก และยังขาดประเด็นสำคัญที่ควรศึกษาเพิ่มดังนี้

1. ข้อมูลที่ยังขาด คือ ข้อมูลการขออนุญาตก่อสร้างที่ทางเทศบาลเมืองแม่โจ้ ขาดการเก็บที่เป็นระบบเพื่อนำมาวิเคราะห์หรือพยากรณ์ความต้องการการใช้ที่ดินในอนาคต ซึ่งควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนนี้มากขึ้นในอนาคต
2. การศึกษาครั้งนี้ยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์เชิงพื้นที่ (GIS) เพราะข้อจำกัดของงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนมีจำกัด หากมีการศึกษาครั้งต่อไปควรนำผลการศึกษาไปเชื่อมโยงกับข้อมูลเชิงพื้นที่จะทำให้ผลการศึกษามีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น
3. การศึกษาคุณภาพของการให้บริการของธุรกิจต่าง โดยเฉพาะร้านอาหารใช้วัตถุดิบที่เป็นสินค้าเกษตรปลอดภัยในการปรุงอาหารจำหน่ายให้กับนักเรียนรอบๆ มหาวิทยาลัยแม่โจ้หรือไม่
4. การศึกษาความต้องการการใช้บริการอื่นๆ ของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ว่าต้องการใช้บริการด้านใดบ้าง หรือควรปรับปรุงการให้บริการอะไรบ้างของเทศบาล หรือมหาวิทยาลัยแม่โจ้เพื่อให้มีบริการที่ดีที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนเพื่อนำไปเป็นข้อกำหนดเชิงนโยบายของการพัฒนาต่อไป

5. การศึกษาในครั้งต่อไป ควรมีการสำรวจและการพยากรณ์ประชากรแฝงที่มาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ด้วย เพราะประชากรแฝงเหล่านี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ดินทางการเกษตรเช่นกัน

บรรณานุกรม

- กองคลัง สำนักปลัดเทศบาลตำบลแม่โจ้. 2551. “สรุปรายงานสำรวจสถานประกอบการ ระหว่างวันที่ 25 สิงหาคม – 18 กันยายน 2551”.
- กองแผนงานและงบประมาณ องค์การบริหารจังหวัดเชียงใหม่. 2550. “กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2551-2555”.
- จันทร์จิรา จิระราชวโร และ นุชนาถ มั่งคั่ง. 2548. “ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตพื้นที่บ้านบุญเจ้าคุณ ตำบลวังหมี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา” วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 ก.ค. – ธ.ค. 2548.
<http://www.journal.eco.ku.ac.th/upload/document/thai/20080555043155.pdf>
 [ออนไลน์ 8/12/2552]
- รังสรรค์ อุดมศรี และคณะ. 2550. โครงการจัดทำแผนแม่บทและออกแบบเพื่อการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนเมืองเชียงใหม่. สถาบันบริการวิศวกรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุทธ ไถยวรรณ. 2546. “สถิติเพื่อการวิจัย” บริษัท พิมพ์ดี จำกัด กรุงเทพฯ.
- สำนักปลัดเทศบาลตำบลแม่โจ้. 2550. “แผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลแม่โจ้ (พ.ศ.2550 – พ.ศ. 2552)” สำนักงานเทศบาลตำบลแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.
- ศิริรัตน์ เจริญกิจ. 2548. โครงการศึกษาการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพของเมืองพิษณุโลกตั้งแต่ พ.ศ. 2540-ปัจจุบัน. พิษณุโลก: ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ศูนย์บริการการค้าการลงทุน จังหวัดเชียงใหม่. 2555. สถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่.
http://tisccm.moc.go.th/tisc/content.aspx?file_upload_id=2839 [ออนไลน์ 14/07/2555]
- <http://nesdb.go.th/Portals/0/new/plan10/data> “สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) [ออนไลน์ 8/02/2552]
- <http://www.udif.or.th/220850-1.htm> “ร่างผังเมืองเชียงใหม่ สีเขียวเพิ่ม-บ้านแพง เลือกลงทางไหน” [ออนไลน์ 8/02/2552]
- http://www.mae-jo.com/index.php?option=com_content&task=view&id=20&Itemid=76 “เทศบาลตำบลแม่โจ้” [ออนไลน์ 8/02/2552]